

Naturvärden läng Stångån genom centrala Linköping

En inventering av miljöer, träd och fåglar

Mikael Hagström

Förord

Föreliggande rapport redovisar den naturinventering som genomfördes längs med Stångåns centrala delar 2011 av Fennicus Natur. Inventeringen har bestått av tre delar. En översiktlig fågelinventering, en naturtypsinventering och en trädinventering där skyddsvärda träd inventerades. Rapporten är ett viktigt bidrag till kunskapen om Stångåns tätortsnära naturvärden och utgör ett viktigt underlag till hur Stångåns höga naturvärden kan bevaras och utvecklas. Den utgör också ett värdefullt underlag i den fysiska planeringen.

I trädinventeringen som genomfördes har 846 träd som bedöms som särskilt biologiskt värdefulla kartlagts. Av dessa var pilarna mest representerade med 275 träd, följt av alm med 230 träd. Flera av träden, 177 st, är så kallade hålträd och är av värde som livsmiljö och som spridningskorridor för många av eklandskapetets hål- och vedlevande insekter. I strandskogarna finns också en hel del träd med grenar ut i vattnet. Dessa grenar erbjuder en viktig miljö för såväl kräftdjur, insekter, fiskar och fåglar.

Fågelinventeringen visar att fågellivet är rikt efter ån. Stångån utgör till exempel viktiga miljöer för så kallade gräsmarksfåglar som lever i de obrukade gräsmarker som finns efter ån. Två fågelarter som förs till denna grupp är gräshoppsångare och hämpling som häckar i de obrukade fuktiga gräs- vass och starrmarkerna mellan Västergården och Nykvarn. De är nationellt rödlistade vilket innebär att deras framtida överlevnad inte är säker i landet.

Rapporten pekar också ut och beskriver de värdefullaste naturmiljöerna efter ån med en precisering av vad naturvärdena består av. Utpekade områden har även naturvärdesklassats.

Tack vare denna rapport har kunskapen om Stångåns naturvärden längs och i ån ökat ytterligare och det har blivit enklare att rikta åtgärderna rätt.

Marie Knutsson
Kommunekolog

Naturvärden längs Stångån genom centrala Linköping

- En inventering av miljöer, träd och fåglar

Innehåll

Naturvärden längs Stångån genom centrala Linköping	3
Metodik, avgränsning och indelning	3
Allmän naturbeskrivning	3
Delområden.....	4
Område 1 – Östra Tornby gräsmarker.....	4
Område 2 – Strandskog vid E4an	5
Område 3 – Strandskog nedströms Nykvarn.....	7
Område 4 – Strandskog vid Östra Tornby	8
Område 5 – Ruderat- och våtmarker mellan Västergården och Nykvarn.....	9
Område 6 – Park mellan Östra Tornby och Stångån	11
Område 7 – Ädellövsdunge vid Östra Tornby	12
Område 8 – Berget vid småbåtshamnen.....	13
Område 9 – Strandskog vid Nykvarns reningsverk.....	14
Område 10 – Stångån vid Nykvarn	15
Område 11 – Nykvarnsparken mm	16
Område 12 - Stångebrofältets strandädellövsskog.....	17
Område 13 – Stångebrofältets klibbalstrandskog.....	18
Område 14 – Park vid Scandic	19
Område 15 – Centrala Stångåparken	20
Område 16 – Vattenmiljöer vid Tannefors slussar	21
Område 17 – Strandskogar mm vid Vattenverket.....	22
Område 18 – Buskage och strandskog vid Johannelundsbadet	23
Område 19 – Östra Johannelund.....	24
Bilaga 1 - Värdefulla träd längs Stångån genom Linköping	26
Sammanfattning	26
Metodik och avgränsning	26
Resultat.....	27
Hålträd	27
Grova träd, träd med hängande grenar i vatten och träd med tickor	29
Bilaga 2 - Värdefulla fågelmiljöer längs Stångån genom Linköping	31
Sammanfattning	31
Metodik, avgränsning och indelning	31
Delområden.....	32

Naturvärden längs Stångån genom centrala Linköping

Metodik, avgränsning och indelning

I denna rapport presenteras de naturvärden som påträffats längs Stångån i en inventering 2011. Rapporten behandlar endast landmiljöer. Inventeringen har bestått i tre delar; en trädinventering där skyddsvärda träd inventerats, en översiktlig fågelinventering och en översiktlig naturtypsinventering. Resultatet av dessa delar har vägts samman och resulterat i en bedömning av de olika delområdenas naturvärden som presenteras nedan. Trädinventeringen och fågelinventeringen med bedömningsgrunder och metodik återfinns som bilagor i slutet av rapporten.

Allmän naturbeskrivning

Naturen längs med Stångån genom Linköping är givetvis i hög grad påverkad av staden och dess anläggningar. Stora delar av området kring ån sköts som parker med gräsklippning, trädplantering och trädbeskärningar. En del planterade buskar finns om än i liten omfattning. Även vad gäller blomsterrabatter så finns de få sådana utanför trädgårdarna längs ån. Trots att inte så mycket örter planteras så är florans längs ån rik på rymlingar från trädgårdar och trädgårdskomposter. Dessa trivs ofta bra då jorden längs ån är bördig och rik på näringsämnen. Karaktärsarter bland kärlväxterna är kirskaål, åkertistel, brännässla, knylhavre, ängskavle och hundäxing som alla trivs på kväverika friska marker. Närmast vattnet dominerar bladvass, vasstarr och jättegröe med inslag av strandlysing, topplösa, frossört, fackelblomster, bredkaveldun, vattenskräppa, svärdsilja och ute i vattnet blomvass, svalting och pilblad. På ett par platser finns också det sällsynta gräset kasgräs.

Längs med stränderna finns också en del strandskog. Både nedströms och uppströms centrum är ån inbäddad i lummiga lövskogar. Visserligen bara något tiotal meter breda men ändå viktiga för livet både i och längsmed vattnet. Knäckepil dominerar den nedre delen av ån medan klibbal dominerar stränderna uppströms Tannefors. Vid Stångebrofältet finns en sträcka med ädellövskog utmed ån. Här utgör alm, ask och lönn viktiga inslag och denna del utgörs av Natura 2000 naturtypen "Strandädellövskog". Längs hela sträckan utgör hålträd, grova lövträd och träd med grenar ut i vattnet viktiga element för de små invånarna med strandnära boende.

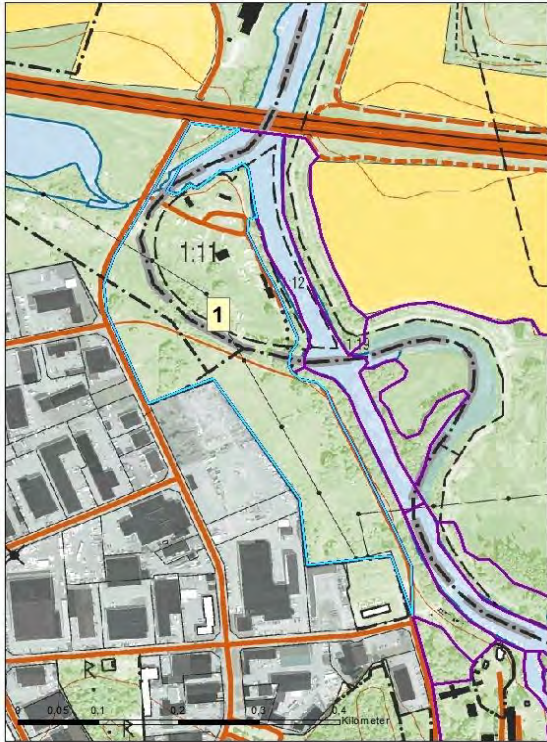
Intressant är också de fuktiga gräsmarker som finns utmed åns nedre delar. Trots att markerna till största delen består av schaktmassor eller är mycket starkt påverkade så finns här ett rikt fågelliv med flera arter som har det svårt i dagens intensivbrukade odlingslandskap. Framförallt så finns här gott om nattsjungande sångare och konserten av näktergal, sävsångare, gräshoppsångare och kärrensångare kan vara högljudd under varma försommarnätter. Själva ån har också betydelse för fåglarna, främst är ån en viktig för simänder och andra vattenanknutna arter under vintern.

Längs i stort sett hela sträckan av ån finns ganska gott om hålträd och ännu fler träd med eldticka (som hjälper till att bilda håligheter i träden). Dessa hålträd har sannolikt mycket stor betydelse som spridningskorridor och som livsmiljö för flera av eklandskapets hål- och vedlevande insekter. Många av dessa träd är knäckepilar vilket kanske inte är optimalt för eklandskapets djur men det har visat sig i flera undersökningar att även hålträd av andra trädslag än ek kan fungera bra för djur som helst lever i ekarna. Kanske fungerar de kortare tid och kanske blir det inte lika mycket avkomma men träden är ändå viktiga för att en del av dessa arter ska kunna "hänga kvar" i landskapet i väntan på att nya hålekar ska växa fram.

Delområden

Område 1 - Östra Tornby gräsmarker

klass 2

Beskrivning

Området består till stor del av obrukad gräsmark med inslag av videbuskar på fuktigare partier. Ner mot ån står enstaka knäckeplilar och någon alm. Inom området finns också några bodar och en del av området används som upplagsplats för fritidsbåtar vintertid. Hela området har påverkats av grävningar och schaktarbeten, även strandområdet. Själva ån är uträtad. Vegetationen i området är av ruderatmarks typ, dvs det finns inslag av växter som gynnas av störning i markskiktet och det finns också en del trädgårdsrymlingar. Denna typ av miljö kan vara mycket artrik på kärlväxter och mossor och också hysa hotade åkerogräs. Vad gäller detta område så har störningen varit ganska liten under senare år och endast fragment av denna flora finns kvar.

Riddarsporren är ett av de åkerogräs som finns i området.

Riddarsporren är ett exempel på en rödlistad art som finns enstaka i området. I strandmiljön finns enstaka mindre allmänna arter som blomvass *Botumus umbellatus* och pilblad *Sagittaria sagittifolia*.

Fågelfaunan i området är inte överdrivet artrik men hyser flera arter som behöver obrukad gräsmark och buskage. Här finns bland annat de rödlistade arterna gräshoppsångare och hämpling.

Tabell 1: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
riddarsporre	<i>Consolida regalis</i>	enstaka	NT
gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	2 par	NT
hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	1-2 par	VU

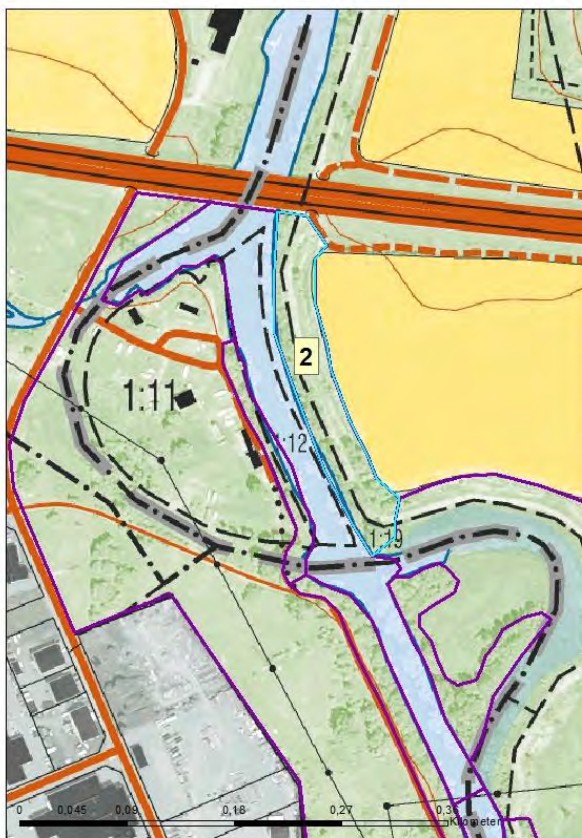
Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdet i området består främst av en värdefull fågelfauna. Även förekomsten av riddarsporre är värdefull men denna visar mer att området har varit bättre för ruderväxter och åkergräs.

Områdets höga naturvärde består om arealen ohävdad gräsmark bibehålls i kombination med viss bearbetning i översta markskiktet.

Område 2 – Strandskog vid E4an

klass 3

Beskrivning

Området består av strandskog dominerad av knäckepil med inslag av enstaka klibbal och alm. Träden står ganska glest och flera av pilarna är grova eller ihåliga och några växer ut över vattnet. Eldticken förekommer på de flesta träd. Närmast E4an i norr finns små öppna partier med

översvämningpåverkad flora. Här finns bland annat ett bestånd med det sällsynta gräset kasgräs. Fågelfaunan i denna del är representativ men innehåller inte några sällsynta arter eller arter som anses särskilt krävande eller minskande. Hålträden hyser sannolikt något par blåmes och talgoxe. Längst i söder hävdar sävsparv, näktergal och sävsångare revir.

Kasgräset finns i ett bestånd alldeles vid E4an.

Tabell 2: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
kasgräs	<i>Scolochloa festucacea</i>	1 bestånd	NT
sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>		
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>		
sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Områdets naturvärden består om de värdefulla träden bibehålls. Träd med hängande grenar ner i vattnet är en viktig stuktur för bland annat fiskarna i ån och hålträd är av värde för fågel- och insektsfaunan. De tre pilarna längst i norr skuggar beståndet av kasgräs. Eventuellt bör dessa tas bort för att gynna det sällsynta gräset.

Beskrivning

Området består till av strandskog dominerad av knäckepil med inslag av alm, klibbal, sälg och björk. Alminslaget är störst i söder och i denna del dominerar almen de friska partierna. Framförallt i norr på den lilla ön ge naturen ett vildvuxet och orört intryck och här finns också flera riktigt grova och ihåliga knäckepilar. Här finns också en hel del död ved till fromma för bland annat vedskalbagg. I ena hörnet på ön finns ett litet bestånd av det sällsynta gräset kasgräs. På flera av pilarna växer den ovanliga mossan liten baronmossa tillsammans med den betydligt vanligare men översvämningsgynnade pilmossan.

Fågel faunan är representativ för naturtypen och den hyser också ett par lite mer krävande arter som göktyta, härmsångare och näktergal.

Tabell 3: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	frekvens	Rödlistad
Liten baronmossa	Anomodon longifolia	Spridd	
Kasgräs	Scolochloa festucacea	Ett bestånd	NT
Näktergal	Luscinia luscinia		
Sävsparv	Emberiza schoeniclus		
Sävsångare	Acrocephalus schoenobaenus		
Göktyta	Jynx torquilla		NT
Härmsångare	Hippolais icterina		

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdena är främst knutna till fullskiktad strandskog med värdefulla träd (både grova, ihåliga och lutande ut i vattnet) och på ön vid meandern till död lövved. Fågelfaunan och förekomsten av kasgräs är värdefulla.

Områdets naturvärden förväntas bestå om området lämnas utan ingrepp. Träd med grenar som hänger ner i vattnet, liksom hålträd är särskilt viktiga att bevara.

Område 4 – Strandskog vid Östra Tornby

Klass 4

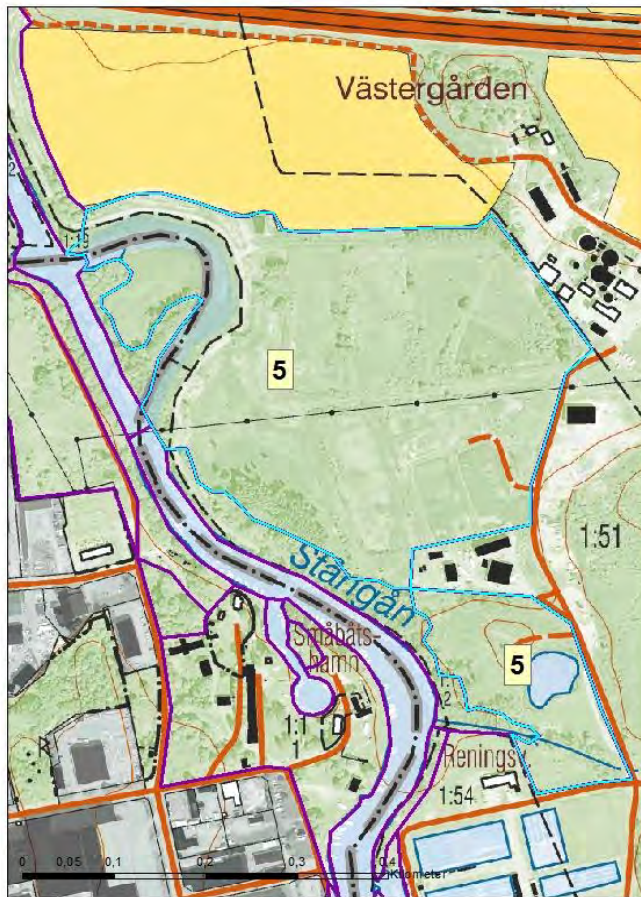
Beskrivning

Området består av en smal trädklädd remsa mellan en liten grusväg och ån. Remsan har varit orörd länge och ger ett ganska naturligt intryck. Trädsiktet domineras av knäckepil med inslag av alm och någon klibbal och ask. Fältsiktet domineras av brännässla och åkertistel.

Fågelfaunan är gemensam med område 2 på andra sidan ån, dvs reviren sträcker sig som regel över båda sidor om ån. Främst är det näktergalen av de lite mer krävande arterna som nyttjar denna del.

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Områdets naturvärden förväntas bestå om området lämnas utan åtgärder. De ädla lövträden och träd med håligheter och grenar som hänger ner i vattnet är särskilt värdefulla.

Beskrivning

Området består av obrukade fuktiga gräs- vass och starrmarker av olika slag uppbrutet med torra vallar med glesk buskskikt och ruderväxter (växter som trivs i kväverika störda miljöer). Bland dessa kan man hitta kardvädd, palsternacka och kamomill. Inom området finns också flera områden med fuktig bar jord och slam. Största delen består av övergivna igenvuxna dammar men i området ingår också en tidigare meandring av Stångån.

Kamomill är ett av åkerogräsen i området.

Fågelfaunan i området är anmärkningsvärt rik. Här förekommer flera krävande arter som behöver obrukade gräsmarker och våtmarker. Här påträffades också riktiga rariteter som flodsångare och kärrsångare vid inventeringen. Andra särskilt intressanta arter som nyttjar området är mindre strandpipare, gräshoppssångare, vattenrall, sydlig gulärta, hämpling och rosenfink.

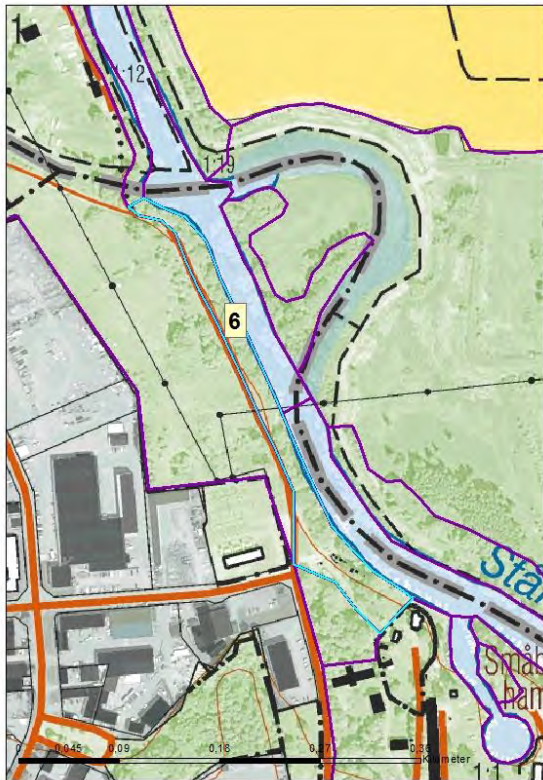
Området bör betraktas som en ekologisk enhet tillsammans med RAMSAR-området västra Roxen.

Tabell 4: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
rörsångare	Acrocephalus scirpaceus	2 par	
sävsångare	Acrocephalus schoenobaenus	4 par	
gulärta	Motacilla flava flava	2 par ev häckning	VU
hämpling	Carduelis cannabina	1 par	VU
näktergal	Luscinia luscinia	2 par	
gräshoppssångare	Locustella naevia	2 par	NT
tofsvipa	Vanellus vanellus	Ev 1 par	
vattenrall	Rallus aquaticus	1 par	
sävspurv	Emberiza schoeniclus	2 par	
buskskvätta	Saxicola ruberta	1 par	
enkelbeckasin	Gallinago gallinago	1 par	
snatterand	Anas strepera	Ev 1 par	
mindre strandpipare	Charadrius dubius	Ev 1 par	
kärrsångare	Acrocephalus palustris	Ev 1 par	
flodsångare	Locustella fluviatilis	Ej trolig häckning	NT
rosenfink	Carpodacus erythrinus	Ev 1 revir delvis	VU

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Områdets mycket rika fågelliv är av mycket stort värde. Området bör bibehålla eller helst öka sin areal med fuktiga gräs- och ruderatmarker. Ett mindre område med cirka 40 årig björk finns här och detta vore sannolikt lämpligt att avveckla. Det vore också värdefullt att få in lite mer öppna vattenspeglar i området, vilket kanske skulle kunna låta sig göras i den gamla meanderfåran. Den pågående markanvändningen som innebär viss hävd av dammar och upplag av schaktmassor är sannolikt positiv i nuvarande omfattning. Det är viktigt att området inte skärmas av ytterligare från våtmarkerna och strandmiljöerna kring Roxen.

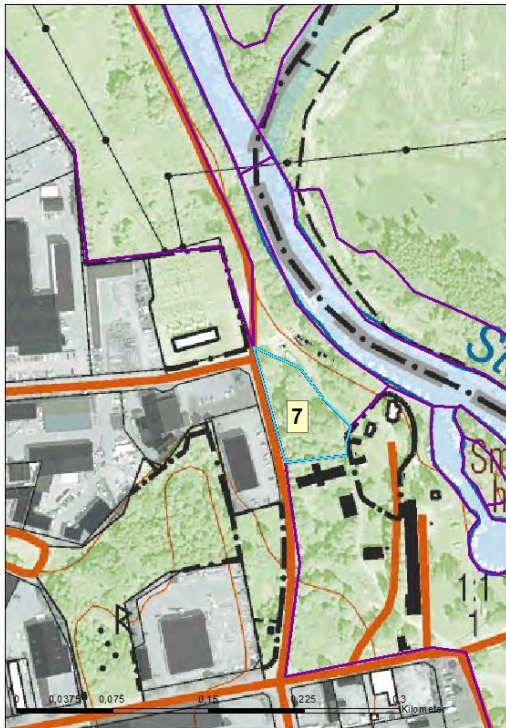

Beskrivning

Området består av en smal remsa park med framhuggna glest stående knäckepilar längs med ån. Delar av området består av klippt gräs. I söder finns några gamla fiskebodar och här hänger också ganska många fågelholkar. Några av träden har håligheter av värde för fåglar och vedinsekter. Här häckar bland annat svartvit flugsnappare och stare.

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdena här är främst knutna till de gamla grova i ibland ihåliga lövträden. Det är viktigt att de gamla ihåliga träden får stå kvar, liksom yngre träd som i framtiden ska få ta över när de gamla pilarna välter.

Beskrivning

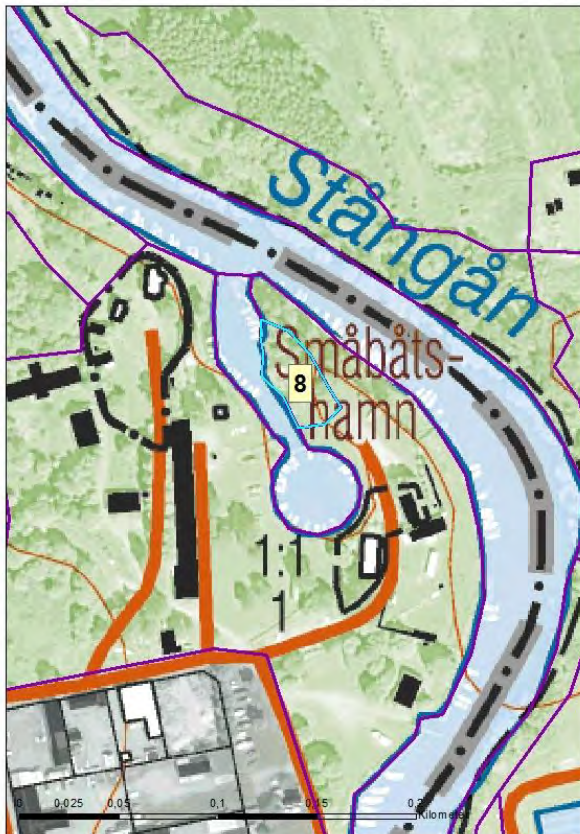
Mellan Östra Tornby och Stångån ligger också denna lilla ädellövsdunge. Alm dominerar helt men här finns också inslag av några askar. Fältskiktet domineras av kirskaål, brännässla, hundäxing och åkertistel. Ett par av träden är stora men de flesta är relativt unga. Dungen har sannolikt förut utgjort del av en park eller löväng som senare vuxit igen.

Dungen är inte stor men den uppskattas av en del fåglar. Bland annat så hävdar härmsångaren revir här.

Eftersom almlundar blir allt ovanligare utgör detta en värdefull naturmiljö.

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdena här är knutna till den ovanliga och generellt mycket artrika naturtypen. Områdets naturvärden består om ask och alm överlever askskottssjuka och almsjuka samt lämnas utan ingrepp i övrigt. Eventuellt kan den största asken huggas fram från yngre träd som tränger in i dess krona framgent.

Beskrivning

Alldeles vid småbåtshamnen sticker en liten urbergsknalle upp 5-6 meter upp över ån. Vegetationen på dess sydvästsida avviker ganska mycket från de annars feta leriga jordarna med gödselgynnad flora längs med ån. Här finns ett parti med torrängsvegetation med ängshavre, småfingerört, gul fetknopp, liten blåklocka, bockrot, gråfibbla och fyrkantig johannesört. På själva klipporna växer

skorplavar som gynnas av hög solinstrålning. Bland annat förekommer *Lecanora macrocyclos* rikligt här. Den trivs bäst på solexponerade stenar i jordbrukslandskapet, gärna där det kommer lite extra damm då och då.

Småfingerört och gul fetknopp trivs på det lilla berget.

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdena på denna lilla bergknalle består främst i att det finns ett parti med torräng med någorlunda typisk flora för naturtypen. Örterna har i sin tur värde för insekter. Naturvärdena består om området fortsätter att hållas öppet, gärna genom slåtter.

Beskrivning

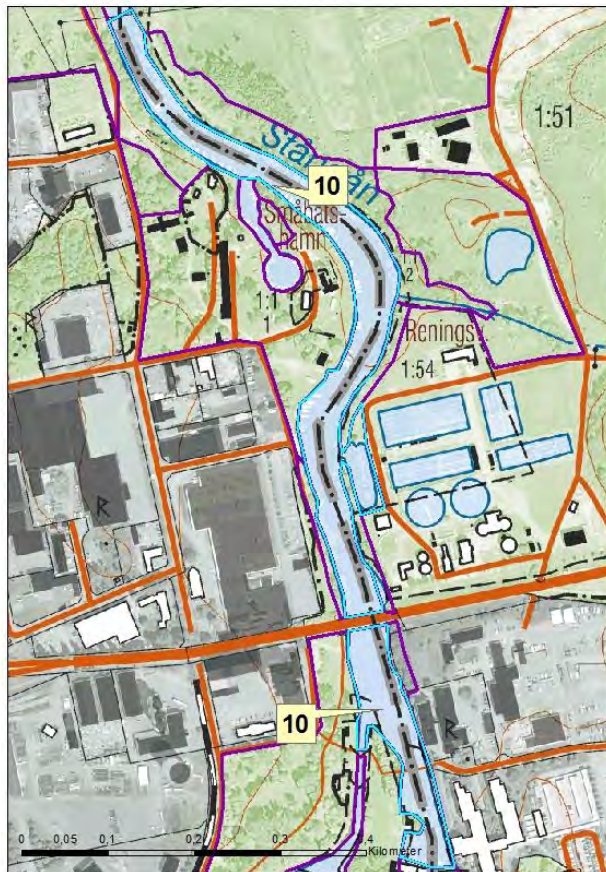
Mellan Nykvarns reningsverk och Stångån finns en smal remsa strandskog. Knäckepil dominerar tillsammans med alm och någon klibbal. Här finns en hel del värdefulla träd i form av pilar som sträcker ut sina grenar långt ut i vattnet vilket gynnar ett rikt djurliv under ytan. En del av träden är också grova och ihåliga. Fågelfaunan i själva strandskogen är inte särskilt rik men träden närmast vattnet ger bra skydd åt sjöfågel och utgör goda fiskeplatser för kungsfiskare, häger och storskrake.

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Almar, hålträd och knäckepilar som lutar sig ut i vattnet utgör skyddsvärda inslag av stort värde för den lägre faunan och fiskfaunan. Naturvärdena består sannolikt bäst om området lämnas utan åtgärder.

Område 10 – Stångån vid Nykvarn

klass 2

Beskrivning

Området består av Stångåns ofta vinteröppna delar nedströms dammen vid Nykvarn och Nykvarns sluss ungefär ner till småbåtshamnen. Öster om ån ligger en bård med vildvuxen strandskog dominerad av knäckepil, klibbal och alm (område 9) medan området väster om ån består av parkmark med inslag av cykel väg, väg och båtplatser. Den övre (södra) delen av området består av ett parti där ån strömmar lite snabbare och vid själva dammen finns en liten artificiell fors.

Området är värdefullt för fågelfaunan främst genom att det oftast är öppet vatten även under ganska stränga vintrar. Det gör att främst många änder klarar vintern bättre tack vare att de kan ha en liten fristad här. Tillgången på öppet vatten med någorlunda god mattillgång vintertid i Östergötlands inre delar är sparsam. På vintern är området ofta artrikt och mycket individrikt. Utöver övervintrande änder utnyttjas området vintertid ofta av forsärla, kungsfiskare och strömstare. Längs med det öppna vattnet vintertid samlas också ofta andra tättingar (småfåglar) som inte är direkt beroende av öppet vatten.

Tabell 5: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	frekvens	Rödlistad
snatterand	Anas strepera	Ev 1 par	
rörhöna	Gallinula chloropus	Ev 1 par, vinterlokal	
forsärla	Motacilla cinerea	Enstaka vinter	
strömstare	Cinclus cinclus	Enstaka vinter	
kungsfiskare	Alcedo atthis	vinterlokal	VU

gråtrut	Larus argentatus	vinterlokal	NT
salskrake	Mergellus albellus	vinterlokal	
kricka	Anas crecca	vinterlokal	
stjärtand	Anas acuta	Enstaka vinter	NT
brunand	Aythya ferina	Enstaka vinter	NT
smådopping	Tachobaptus ruficollis	vinterlokal	

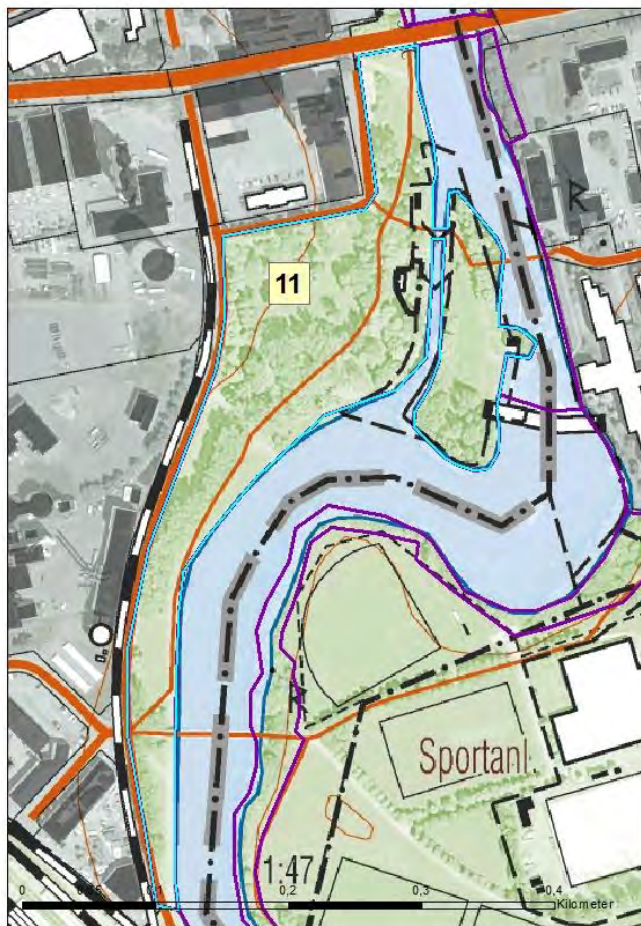
Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdet består främst i förekomsten av öppet vatten vintertid samt de skyddade miljöer som uppstår kring och under de träd som lutar sig ut i ån.

Områdets höga naturvärde förväntas bestå om vattenströmningen inte blir alltför låg, särskilt vintertid, och om träden som lutar sig ut i vattnet på den östra sidan lämnas kvar.

Område 11 - Nykvarnsparken mm

klass 4

Beskrivning

Området består av park med klippt gräs och ganska många storvuxna lövträd, med en liten buskrik "tomt" vid Nykvarns sluss. Trädskiktet är mycket blandat vad gäller trädslag och här är också varierat i slutenhet. Stora popplar är kanske mest karaktärgivande men här finns också flera stora lindar, bokar, ekar och nere vid ån växer klibbal ute på ön. En stor del av stranden mot Stångån är annars stensatt. I parken finns också en del hålträd och framförallt några av lönnarna är ordentligt gamla. På en lönn ute på "ön" växer de ganska ovanliga lavarna brun nållav och toffellav.

Fågelfaunan är typisk för stadens parker med någon extra art tack vare läget vid vattnet. Tack vare parkens storlek blir här ganska artrikt om än med allmänna arter. Till karaktärsfåglarna hör gråsparv, ringduva, tamduva, stenkäck, steglits, kaja, kanadagås och koltrast. Här finns också en hägerkoloni.

Tabell 6: Särskilt naturvårdsintressanta arter

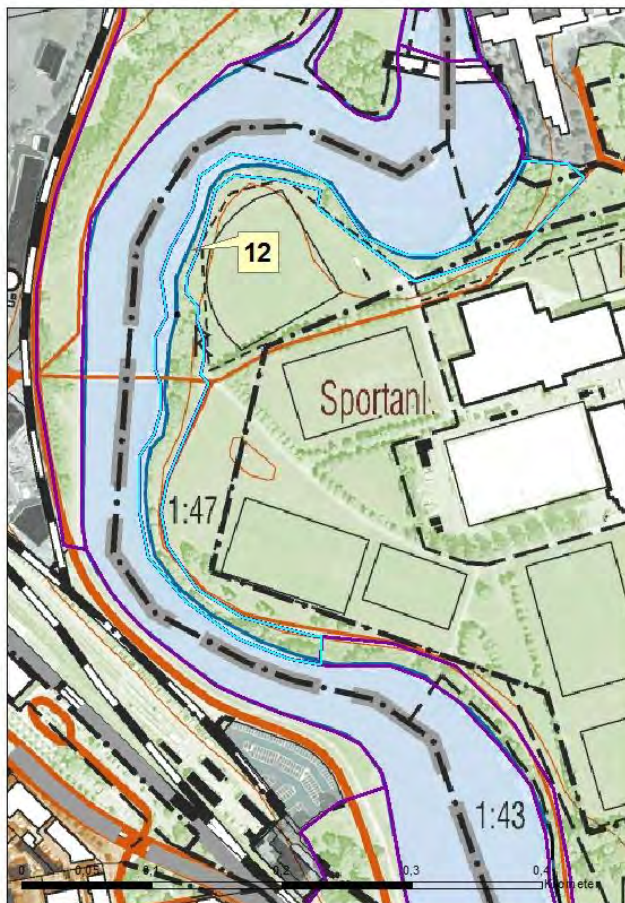
Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
stenkäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	Minst 1 par	
Toffellav	<i>Anisomiridium biforme</i>	enstaka	
Brun nållav	<i>Chaenotheca phaeocephala</i>	enstaka	regionalt

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdet består främst av förekomsten av ett ganska stort antal grova lövträd där också en del har håligheter. Området har sannolikt högt värde för vedinsekter. Naturvärdet bevaras bäst med så många grova ihåliga träd som möjligt. Alm och lönn är särskilt viktiga.

Område 12 - Stångebrofältets strandädellövskog

klass 2

Beskrivning

Området består av strandskog med stor trädslagsvariation. I huvudsak är klibbal det vanligaste trädslaget men delar domineras av alm med inslag av knäckepil, gråal, ask, lönn och hägg. Här och var finns hålträd och en hel del träd sträcker ut sina grenar i och nära vattnet vilket ger en skyddad miljö som är rik på liv både under och över vattenytan. Strandädellövskogar är mycket ovanliga i

landet och Europa men har tidigare haft en vid utbredning och utgör en artrik naturtyp med en rik flora och fauna.

Fågelfaunan är i detta område representativ för en stadsnära strandskog, men med inslag av enstaka något mer krävande arter såsom härmsångare och näktergal. På träden finns också en del lavar. De flesta är allmänna men här förekommer den i inlandet ganska ovanliga silverlaven på något enstaka träd.

Tabell 7: Särskilt naturvårdsintressanta arter

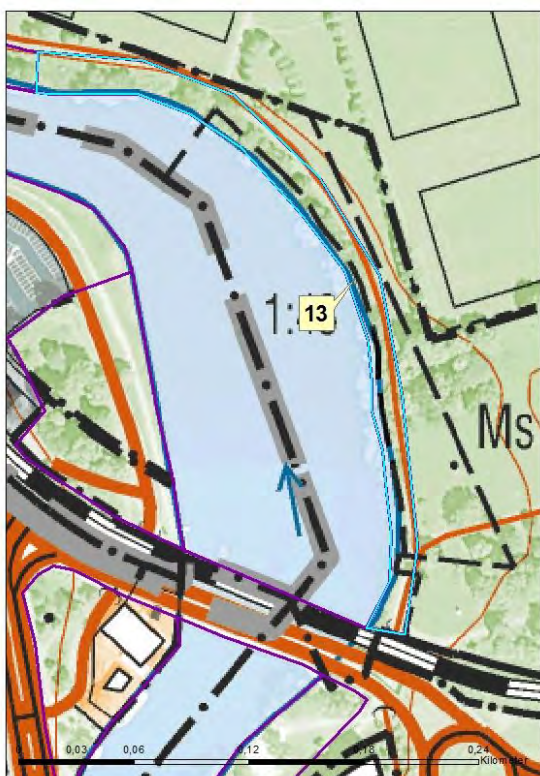
Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
härmsångare	Hippolais icterina	1 par	
näktergal	Luscinia luscinia	1 par	
Silverlav	Parmelina tiliacea	enstaka	regionalt

Åtgärder

De höga naturvärdena är främst knutna till den ovanliga och minskande naturtypen. Här finns också inslag av värdefulla träd, både grova och träd som hänger ut över vattnet liksom ett och annat hålträd. Naturvärdena består sannolikt bäst om området sköts med mycket försiktiga åtgärder. Bland annat finns behov att hugga fram några grova träd som tidigare stått mera öppet men som nu trängs av uppväxande unga träd.

Område 13 – Stångebrofältets klibbalstrandskog

klass 4

Beskrivning

Området består av en smal strandskog med små partier som är täta och slutna och små partier med öppen fuktäng. De sydligaste delarna består i stort sett av en rad med utställda träd utmed vattnet. Klibbal är det dominerande trädslaget men här finns inslag av enstaka grova knäckepilar och enstaka

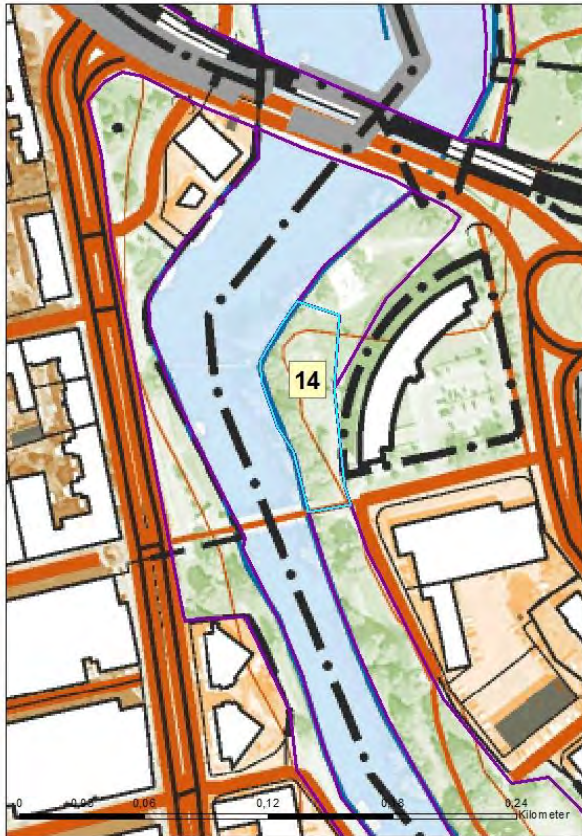
almar. Några av alarna och flera av pilarna sträcker ut grenar långt ut i vattnet till fromma för vattnets djurliv.

Naturvärdesprecisering och åtgärdsbehov

Områdets naturvärden är främst knutna till de täta buskagen, de ut över vattnet hängande träden och de enstaka hålträden. Skötsel som bibehåller eller ökar områdets variation i slutenhet och träslag är sannolikt positiv.

Område 14 – Park vid Scandic

Klass 3

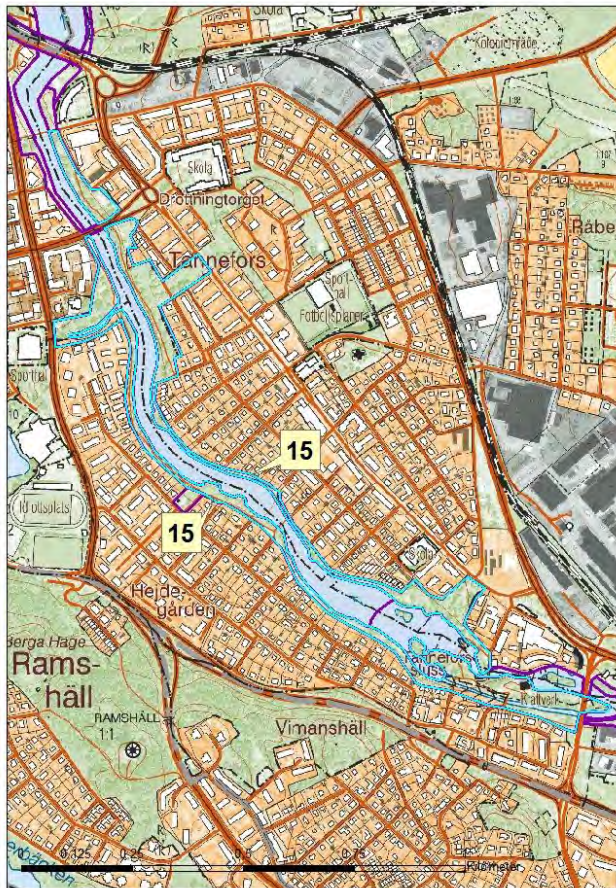

Beskrivning

Området består av ett i stort sett slutet trädskikt med frodvuxna almar, askar och någon lönn. Något enstaka träd har hål. Trots att kronorna i stort sett når varandra så är trädskiktet inte särskilt tätt. Emellertid så växer här ett mycket tätt uppslag av ungt lövsly under det glesa krontaket. Längs med vattnet står en rad med klibbalar och någon enstaka knäckepil. Några av dessa träd har grenar som når ner till vattnet vilket gynnar ett rikt djurliv under ytan. Bland området fåglar märks grå flugsnappare, rödhake och svarthätta. Området har sannolikt historik som traditionell park.

Naturvärdesprecisering och åtgärdsbehov

Naturvärdet består främst av de äldre ädellövträden och de träd som sträcker ner sina grenar i vattnet. För fåglarna svarthätta och rödhake är det också värdefullt med ett område med slutet träd och buskskikt. Sannolikt är det positivt att röja sly som annars riskerar att konkurrera ut de äldre träden. Dock är det viktigt att lämna något parti tätt för fåglarnas skull.

Beskrivning

Området består av den välfrekventerade parken längs med Stångån i stadens centrala del. Området inkluderar också några små parker strax innanför det mest strandnära promenadstråket. Glest utställda ganska vidkroniga träd ger ett "lagom lummigt" intryck och variationen i trädslag är stor. Allra närmast vattnet finns rader med klibbal och knäckepil här och var och längre upp finns vitpil, bok, avenbok, lönn, alm, oxel, ask, lind och ek. En del av träden börjar bli gamla och har utvecklat håligheter vilka nyttjas av vedinsekter och hålhäckande fåglar som svartvit flugsnappare, blåmes, rødstjært, pilfink och talgoxe. Lavfloran i området är inte särskilt rik trädslagsblandningen till trots. Värt att nämna är emellertid silverlaven som förekommer på en handfull träd.

Fågelfaunan påminner om den man ser i villaträdgårdar med några extra arter tack vare ån. Därutöver är härmsångare av särskilt intresse, liksom turkduva. Hämpling förekommer i trädgårdar på båda sidor om ån men i själva inventeringsområdet förefaller ingen hämpling bo.

Tabell 8: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	1 par	
Stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	2 par	
Silverlav	<i>Parmelina tiliacea</i>	spridd	regionalt

Naturvärdesprecisering och åtgärdsbehov

Det biologiska naturvärdet består främst i det stora antalet äldre lövträd av olika arter. Hålträden är särskilt viktiga liksom de träd som sträcker sig ut i vattnet. I nuläget föreligger inget stort åtgärdsbehov men det börjar bli dags att fundera på rekryteringsträd när de äldre träden så småningom ger upp. Nuvarande parkskötsel bibehåller sannolikt de gamla trädens naturvärden på ett bra sätt om de får stå kvar.

Område 16 – Vattenmiljöer vid Tannefors slussar

klass 2

Beskrivning

Området består av ett ofta vinteröppet parti av Stångån vid Tannefors slussar. Området inkluderar några små salix-buskage ute i vattnet som ger skydd åt fåglar, fiskar och insekter såväl sommar som vintertid. Här finns också ett litet parti av ån som strömmar lite mer kraftigt, men här är ofta mycket ont om vatten. Området har under vintern ett rikt fågelliv. Kanske är smådopping den mest intressanta av de arter som regelbundet övervintrar här, men ibland kan man också få se strömstare, och kungsfiskare om man har tur.

Naturvärdesprecisering och åtgärdsbehov

Det viktigaste för områdets naturvärden är det strömmande vattnet. Det är av stort värde att få till en något rikare tillgång på vatten även i de brantare lite mer försartade partierna under hela året. Strömmen håller vattnet öppet på vintern vilket är mycket viktigt för övervintrande vattenanknutna fåglar.

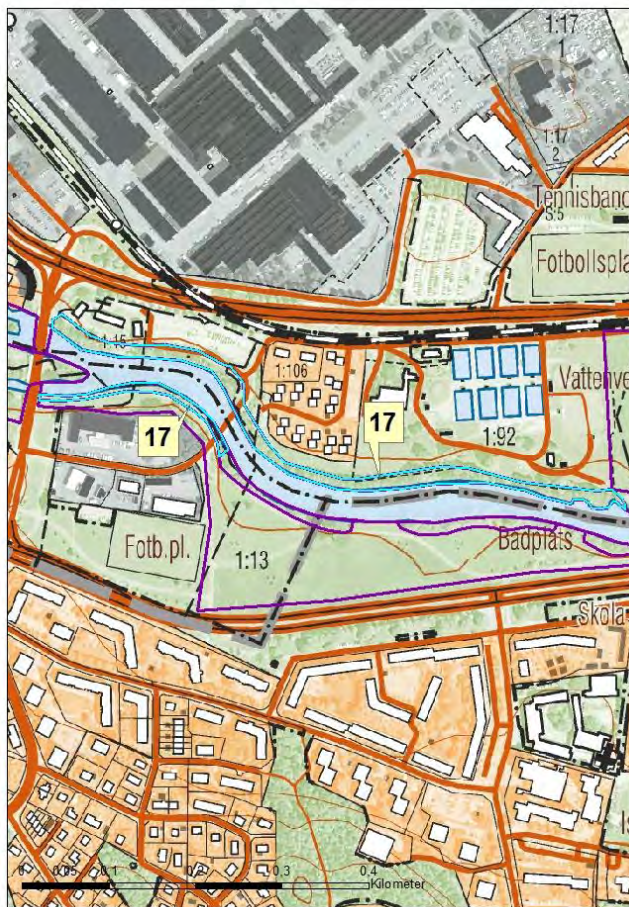

Tabell 9: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
rörhöna	<i>Gallinula chloropus</i>	vinterlokal	
forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>	vinterlokal	
strömstare	<i>Cinclus cinclus</i>	vinterlokal	
smådopping	<i>Tachobaptus ruficollis</i>	vinterlokal	
kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	vinterlokal	VU
kricka	<i>Anas crecca</i>	Enstaka vinter	
salskrake	<i>Mergellus albellus</i>	vinterlokal	

Område 17 - Strandskogar mm vid Vattenverket

klass 4

Beskrivning

Området består av klubbdominerad strandskog i en smal remsa utmed ån. Här finns enstaka hägg, alm, lönn och knäckepil. Träden är överlag ganska unga och här finns få hålträd. Framförallt längs den norra stranden finns klubbalar med grenar som hänger ut i vattnet.

Fågelfaunan i området är inte överdrivet rik. Tack vare förekomsten av gräsmarker och trädgårdar intill ån nyttjas strandskogen av stare och hämpling. Drillsnäppa nyttjar ån i denna del för födosök och eventuellt för häckning.

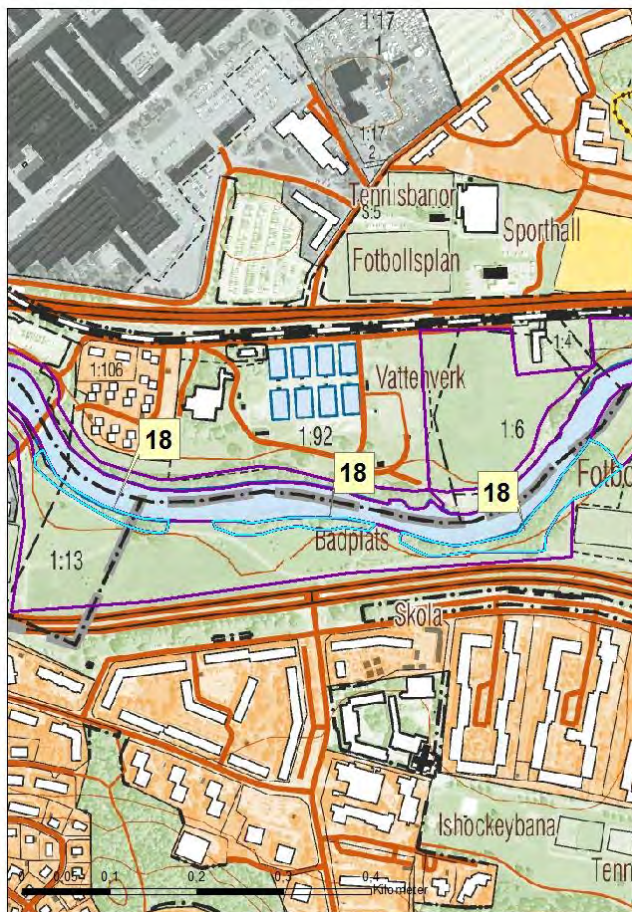
Tabell 10: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
hämppling	<i>Carduelis cannabina</i>	1 par	VU
sävparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1 par	
drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	födosök	NT

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdet i denna del är till stor del knutet till klibbal med grenar som sträcker sig ut i vattnet. Främst är det det limniska livet som gynnas av dessa. Värdet för de rödlistade fåglarna hämppling och drillsnäppa bör beaktas. Dessa arter skulle troligen klara sig lika bra med färre träd längs stranden men skulle missgynnas och kanske försvinna om strandskogen helt avvecklades.

Område 18 – Buskage och strandskog vid Johannelundsbadet klass 3

Beskrivning

Området består av en serie medelstora buskage, delvis invuxna i strandskog, utmed ån. Klibbal, knäckepil, vitpil, hägg, alm och enstaka vårtbjörk finns här liksom diverse olika buskarter (många är inte inhemska). I den östra delen finns en mindre alsumpskog som regelbundet översvämmas (sk alluvial lövskog). Här växer ett par tuvor rankstarr. I de täta dungarna finns ganska gott om död lövved och ett och annat hålträd. På minst ett träd växer den ganska ovanliga silverlaven och på död ved växer tratticka. Troligtvis finns här en del krävande vedlevande insekter.

Fågelfaunan är inte särskilt artrik men förekomsten av lite större buskage gör att några lite mer krävande fåglar som till exempel näktergal och härmsångare kan nyttja området. Hämpling förefaller häcka med 1 par. Eventuellt rör det sig om samma par på andra sidan ån (område 10). Även drillsnäppan är gemensam med område 10.

Tabell 11: Särskilt naturvårdsintressanta arter

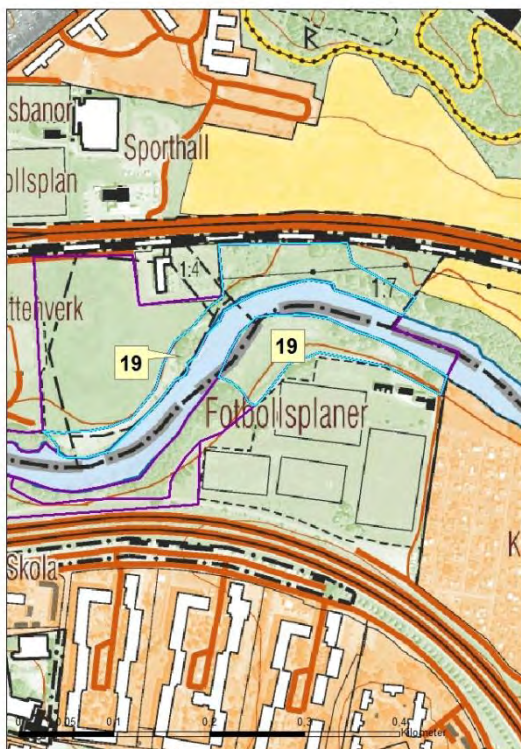
Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
näktergal	Luscinia luscinia		
hämpling	Carduelis cannabina		VU
drillsnäppa	Actitis hypoleucos		NT
härmsångare	Hippolais icterina		
rankstarr	Carex remota	enstaka	
Silverlav	Parmelina tiliacea	enstaka	
Tratticka	Polyporus melanopus	enstaka	

Naturvärdesprecisering och åtgärder

Naturvärdet består främst i förekomsten av mycket täta fullskiktade dungar med rik förekomst av död ved. Åtgärder som innebär att dungarna/buskagen glesas ut eller rensas på död ved och lutande träd skulle därför vara skadliga för naturvärdena.

Område 19 - Östra Johannelund

klass 3

Beskrivning

Området består av några mindre vassruggar och några ganska öppna våtmarksområden längsmed ån. Även en mindre torräng med glesa buskage av rosor, körsbär, alm, apel, sälg och hagtrorn ligger vid ställverket norr om ån. Här finns också några trädgrupper utmed vattnet. Bland annat så finns en liten klon med gråal utmed åns södra strand och några gamla sälgar på den norra sidan. Bland

kärlväxterna märks arter som älggräs, topplösa, kärrsilja, svärdsilja, rosendunört, sjöfräken, frossört och kabbeleka bland de dominerande gräs och halvgräsen vass, jätTEGRÖE, bredkaveldun och vasstarr på de blötare partierna. På den torrare delen vid ställverket finns gott om stormåra, hundkex, teveronika, palsternacka, röllika, ogräsmaskrosor och åkertistel.

Fågelfaunan är inte särskilt artrik men här finns några av vassarnas typiska arter representerade. Sävsparv, rörsångare och sävsångare är exempel på detta. Dessutom förekommer några av gräsmarkernas lite mer krävande arter såsom gräshoppsångare, hämpling och törnskata.

Tabell 12: Särskilt naturvårdsintressanta arter

Svenskt namn	Art	Frekvens	Rödlistad
sävsångare	Acrocephalus schoenobaenus	2 par	
sävsparv	Emberiza schoeniclus	1 par	
hämpling	Carduelis cannabina	1 par	VU
rörsångare	Acrocephalus scirpaceus	1 par	
gräshoppsångare	Locustella naevia	1 par	NT
törnskata	Lanius collurio	Ev 1 par	

Naturvärdesprecisering och åtgärder

I denna del så är naturvärdena nästan helt knutna till de lite öppnare gräs- och våtmarkerna och dess fågelfauna. Enskilt viktiga är ändå klonen med gråal liksom sälgarna (både för vedinsekter och för pollinatörer). Sannolikt skulle det vara positivt för naturvärdena om en del av alar och pilar togs bort. Både för att ytan fuktig gräsmark/öppen våtmark skulle öka och för att sälgarna och dess pollinerande insekter skulle gynnas av om de fick stå mer fritt.

Bilaga 1 - Värdefulla träd längs Stångån genom Linköping

Sammanfattning

Längs med Stångåns sträckning genom Linköpings tätort finns en hel del trädklädda miljöer. Centralt kantas ån av trädklädda parker och både upp och nedströms om dessa parker finns strandskogar av lite olika karaktär. I båda dessa miljöer finns ganska gott om träd som är värdefulla för den biologiska mångfalden. Många träd har bohål där fåglar häckar och hålträden är också viktiga för en lång rad vedlevande insekter, spindeldjur, fladdermöss och svampar. Träd med tickor finns det också gott om utmed ån. Främst handlar det om eldticka som är mycket vanlig på knäckepilarna här. Tickorna bidrar till bildandet av hål i träden då den förtär trädens innanmäte. Grova träd är också viktiga som livsmiljöer utmed ån. Bara genom att vara så stora så erbjuder de extra mycket livsutrymme för arter knutna till träden. Är de dessutom ihåliga så finns det stora volymer för vedsvampar och insekter att leva upp. I strandskogarna längs med ån finns också en hel del träd med grenar som växer ner till och ibland också ner under vattenytan. Dessa grenar är mycket viktiga för livet under ytan och erbjuder en viktig miljö för såväl små kräftdjur och insekter som fiskar och fåglar. Alm och ask har båda drabbats av sjukdomar och trädslagen minskar ganska drastiskt i antal i landet. Längs med Stångån utgör framförallt almen ett viktigt inslag och är i delar dominerande. Alm och ask utgör också skyddsvärda element längs åns sträckning. Tack vare det ganska stora antalet hålträd längs ån kan detta stråk förväntas vara av värde som livsmiljö och kanske som spridningskorridor för många av eklandskapetets hålträdsspecialiserade smådjur.

Denna rapportbilaga redovisar några exempelkartor på var de olika skyddsvärda träden är belägna men de är inte i sådan skala att de kan användas i någon tillämpning annat än illustrativt. De tillämpliga GIS filerna levereras digitalt till Linköpings kommun.

Metodik och avgränsning

Längs med den del av Stångån som rinner genom Linköpings tätort (se karta) så har skyddsvärda träd kartlagts. Träden har mätts in med GPS och ett GIS skikt har skapats. Som skyddsvärda träd har de träd som uppfyller något av följande kriterier räknats:

Hålträd – träden har en hålighet, som minst förväntas en mes kunna häcka där. Håligheterna har klassats enligt naturvårdsverkets metodik för inventering av skyddsvärda träd (Inventering av skyddsvärda träd i kulturlandskapet –Handledning för miljöövervakning. Naturvårdsverket 2009) Lite förenklat klassas de enligt följande: 4 = litet hål, 5 = stort hål, 6 = mycket stor hålighet med stor öppning, 7 = trädet är ett skal tomt på innehåll. Tillägget a står för öppning uppe i träden och b för öppning vid marken.

Grova träd – Som grova träd har träd med en brösthöjdsdiameter nära en meter och större räknats.

Träd med tickor – Träd med tickor på stammen (de kommer snart att utveckla hål).

Hängträd - Träd med grenar som hänger ner till eller under vattenytan (vid högvatten).

Alm, ask och gråal – Alm, ask och gråal har mätts in om de har kommit förbi slystadiet med lite marginal, dvs en brösthöjdsdiameter över ca 10 – 15 cm.

Resultat

Totalt längs sträckan noterades 846 träd som bedömdes särskilt värdefulla ur biologisk synvinkel. Av dessa var pilarna mest representerade med 275 träd, följt av alm med 230 träd. Ytterligare information om trädslag redovisas i tabellen nedan.

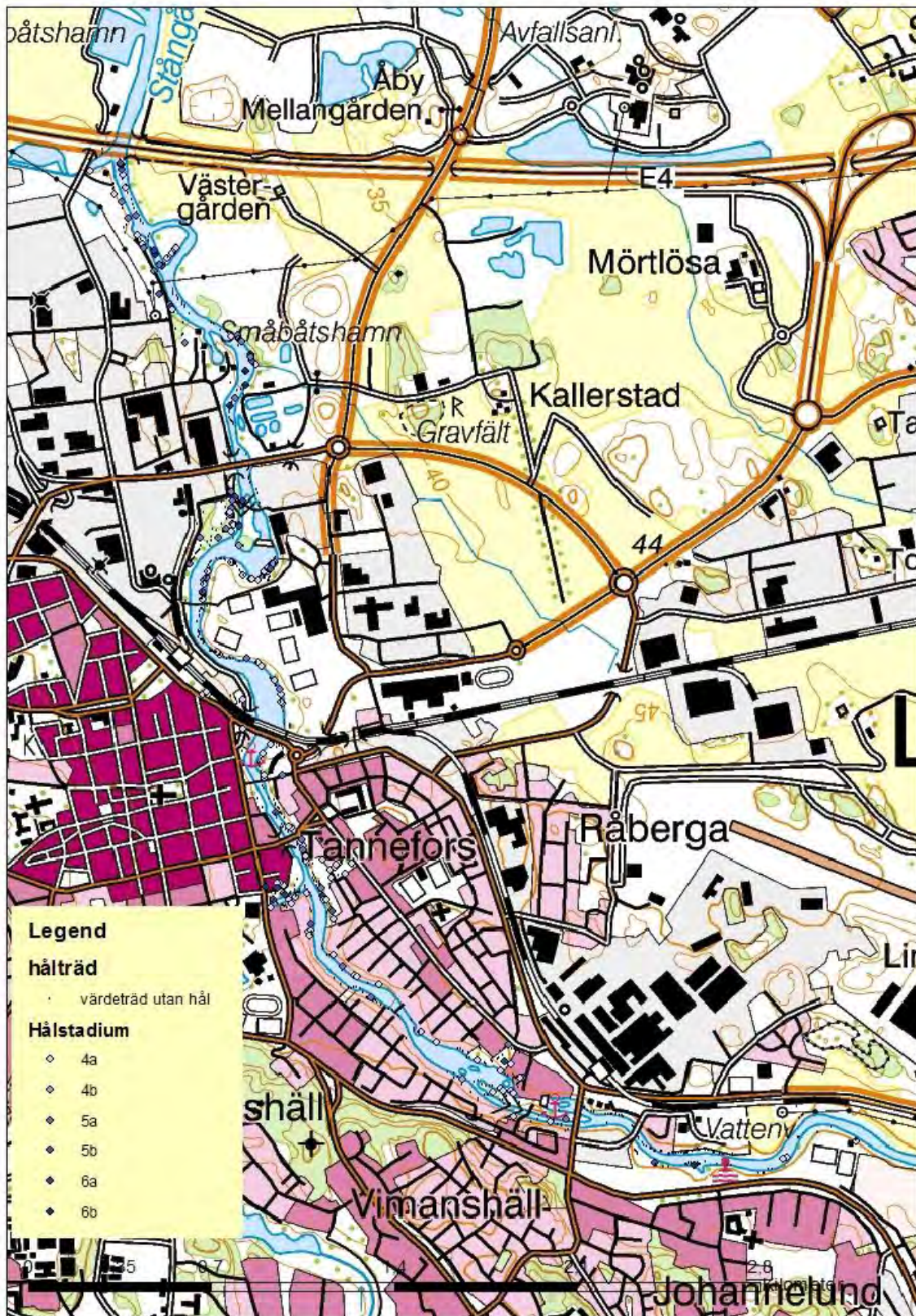
Tabell 1: De värdefulla trädens fördelning på trädslag

Trädslag	Antal
Pil (grönpil, vitpil och knäckepil)	275
Sälg	3
Popplar	26
Vårtbjörk	7
Glasbjörk	1
Klibbal	141
Gråal	10
Avenbok	8
Bok	5
Ek	2
Skogsalm	230
Ask	52
Lönn	31
Lindar	13
Hästkastanj	4
Hägg	6
Hagtorn	1
Apel	16
Päronträd	5
Oxlar	5
Fläder	1

Hålträd

Totalt noterades 177 hålträd längs med ån. De allra flesta av dessa, 107 st, hade hål i det minsta stadiet, hålstadium 4. 53 träd befann sig i hålstadium 5, 16 st i hålstadium 6 och ett i stadium 7. Eftersom hålen utvidgas och blir större med åren så visar detta också en bild av antalet träd som haft hål en längre tid. Hålstadium 4 bildas antingen av hackspettar eller av när mindre grenar bryts och röta går in i stammen via grenbrotten. Stadium 5 bildas antingen när mindre hål utvidgas med tiden eller, som oftast på pilar längs ån, när grova grenar fläks av och stammen är rötad av tickor inuti. Stadierna 4 och 5 visar alltså ganska färska håligheter medan stadium 6 och 7 alltid består av gamla

hål som funnits länge. Av dessa träd finns alltså bara 17 st längs den ca 6 km långa sträckan.

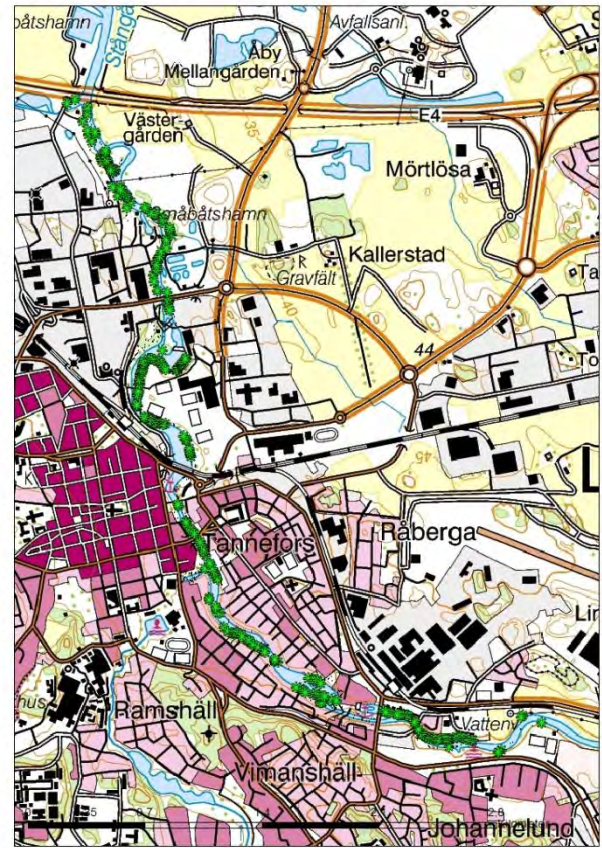
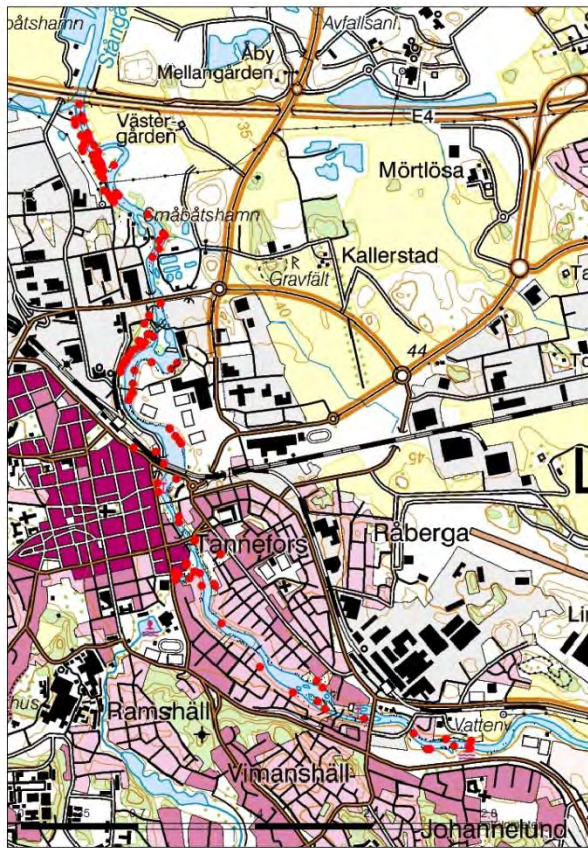
Karta 1: Hålträdens läge utmed ån.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Grova träd, träd med hängande grenar i vatten och träd med tickor

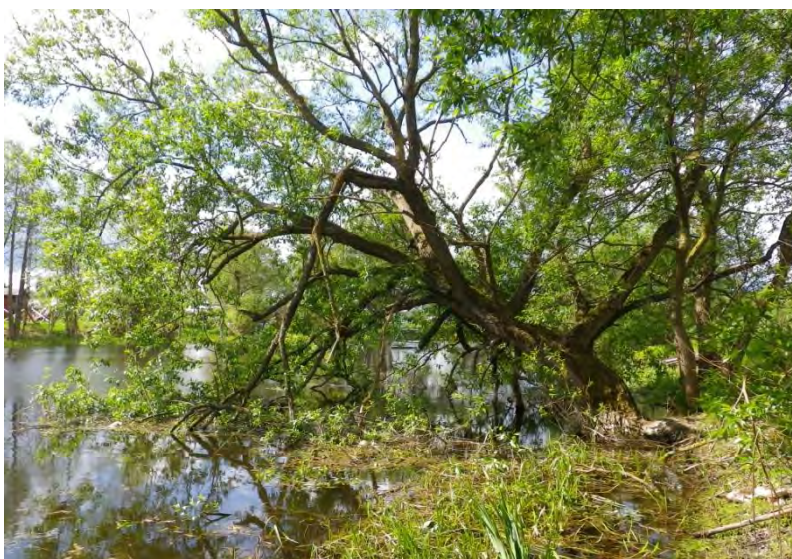
Totalt noterades 120 grova träd längs med ån, vilket är en hög siffra. Detta beror till stor del på att pilar och popplar är mycket snabbväxande och att jordmånen här är rik på näring och vatten.

Närmast vattnet står ofta en bård med värdefulla träd, oftast pilar och klibbal, som har grenar som växer ända ner till vattenytan. Av denna typ har 280 träd noterats.

Karta 2 och 3: Till vänster en bild över de grova trädens läge och till höger en med träd som hänger över vattnet.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Träd med grenar som hänger ner i vattnet är viktiga bland annat för småfisk.

Träd med tickor har noterats eftersom tickorna rötar trädstammarna så att håligheter lättare bildas. Tickorna i sig själva kan också hysa en värdefull fauna av insekter. Längs med ån så är eldticka mycket vanligt förekommande, särskilt nedströms Stångebro. De flesta av de äldre pilarna hyser eldticka men eldtickan förekommer också på en rad andra lövträdsslag.

Bilaga 2 - Värdefulla fågelmiljöer längs Stångån genom Linköping

Sammanfattning

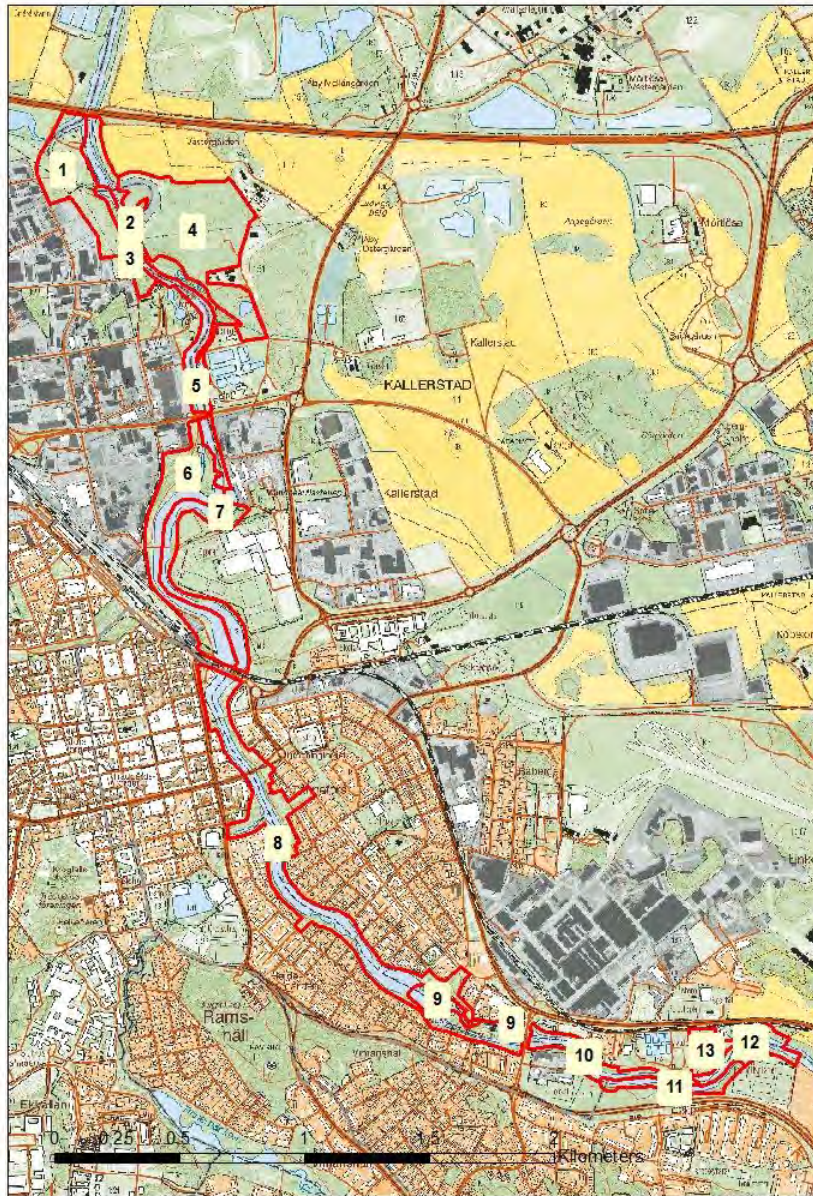
Fågelfaunan längs Stångåstråket i Linköping kan lite förenklat delas in i 4 grupper utefter vilken miljö de lever i. Den man först tänker på är fåglarna vid själva ån, "sjöfåglarna". Sedan finns en grupp som man kan kalla "trädgårdsfåglar" eftersom de trivs bra i villaträdgårdar och parker. En tredje grupp är de arter som lever i lövskogar och buskage längs ån "lövskogsfåglar" och till sist en grupp som lever i de obrukade gräsmarker som finns längs ån som man kan kalla gräsmarksfåglar. Vad gäller den första gruppen så är inte häckfågelfaunan särskilt rik, däremot så utgör ån en viktig och allt som oftast artrik miljö för "sjöfåglarna" vintertid då delar av ån ofta är isfri. Bland de uppskattade "trädgårdsfåglarna" hittar man både välkända fågelbordsbesökare som talgoxe och blåmes och lite med tillbakadragna skönheter som stenknäck och grå flugsnappare. Bland "lövskogsfåglarna" hittar vi också många av de arter man kan hitta i trädgårdar och parker men några arter föredrar lövskogen och de täta buskagen framför städade parker. Hit hör till exempel göktyta, härmsångare och näktergal. Den sista gruppen "gräsmarksfåglarna" är kanske den som grupp som förefaller vara den viktigaste längs den inventerade delen av Stångån. Här hittar vi flera arter som har det svårt i det annars intensivbrukade odlingslandskapet. Några av dessa är också upptagna på den nationella rödlistan, och bland de rödlistade arterna så är Stångåstråket särskilt viktigt för gräshoppsångaren (som häckar med ca 4 par) och hämplingen (som häckar med minst 6 par).

Metodik, avgränsning och indelning

För att kartlägga de viktigaste områdena för fågelfaunan längs berörd del av Stångån delades området in i olika delar utifrån naturtyp. Likartade delar i varandras närhet bildade en inventeringsenhet. Totalt delades den inventerade sträckan in i 13 enheter med numrering från norr (vid E4an) till söder (vid Johannelund). Målsättningen var sedan att få en bild av vilka arter som nyttjade de olika områdena, främst som häckningsmiljö men även som viktig födosöks- eller rastmiljö. Emellertid så har en del födosökande arter uteslutits ur inventeringen och sammanställningen. Främst rör det sig om arter som huvudsakligen nyttjar luftrummet (svalor och tornseglare) eller har sina huvudsakliga livsrum i andra delar av omgivningarna men som i varierande grad rör sig genom inventeringsområdena och där slumpen får anses vara den övervägande förklaringen till varför de sågs i ett visst delområde (måsfåglar, fisktärna, tamduva, havsörn, , kråkfåglar, överflygande gäss, överflygande andfåglar). Tyvärr gav inventeringen inte heller någon trovärdig bild av de tidigast sjungande fåglarna heller (inventeringen påbörjades för sent på säsongen). Våra vanligaste mesar, talgoxe och blåmes, är starkt underskattade i antal, liksom bofink, grönfink, gulsparv och troligtvis även ytterligare någon art.

De olika områdena besöktes vid 1 tillfälle i andra halvan av april (21e och 22e), ett tillfälle (tidig morgon) i mitten av maj (17e och 18e) och de områden som föreföll ha förutsättningar att hysa en särskilt intressant fågelfauna besöktes också en sen kväll i början av juni (14 e).

Utöver observationer vid dessa tillfällen har uppgifter om fåglar hämtats från artportalen gällande de tre senaste vintrarna mellan den 23e januari och den 23e februari (när vintern normalt är som mest isrik) för att få fram uppgifter om de viktigaste övervintringslokalerna får fåglar som är mer eller mindre hårt knutna till öppet vatten.

Karta 1: Översikt över inventerade områden.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Delområden

Område 1 – Östra Tornby gräsmarker

Området består till stor del av obrukad gräsmark med inslag av videbuskar på fuktigare partier. Ner mot ån står enstaka knäckepilar och någon alm. Inom området finns också några bodar och en del av området används som upplagsplats för fritidsbåtar vintertid.

Fågelfaunan i området är inte överdrivet artrik men hyser flera arter som behöver obrukad gräsmark och buskage. Här finns bland annat de rödlistade arterna gräshoppångare och hämpling. Intressant är också näktergal, sävsångare, törnsångare och buskskvätta som har liknande krav på sin miljö.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	2 par	
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	1 par	
sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 par	
gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	2 par	NT
blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Antal ej bedömt	
gulspurv	<i>Emberiza citrinella</i>	Antal ej bedömt	
sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1 par	
buskskvätta	<i>Saxicola ruberta</i>	Ev 1 par	
törnsångare	<i>Sylvia communis</i>	1 par	
koltrast	<i>Turdus merula</i>	Ej bedömd	
tornfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Födosök	
hämling	<i>Carduelis cannabina</i>	1-2 par	VU
lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	2 par	
ringduva	<i>Columba palumbus</i>	Ej bedömd	
steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	Födosök	

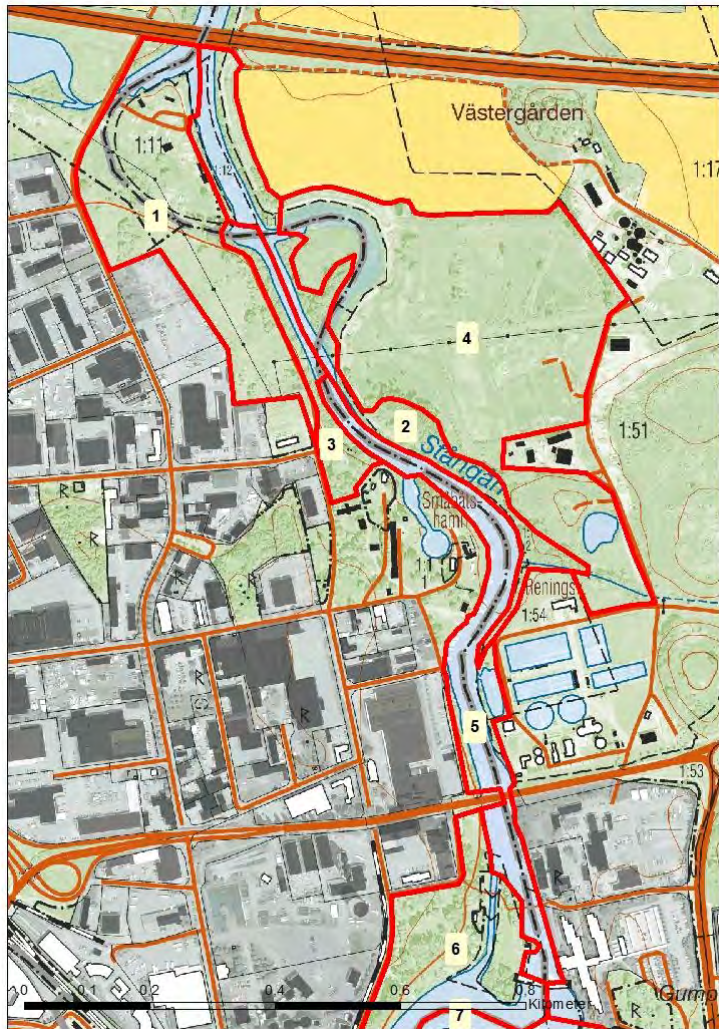
Område 2 – Strandskog nedströms Nykvarn

Området består av strandskog dominerad av knäckepil med inslag av klibbal och alm. Området är vildvuxet och det är ganska gott om hålträdd. Många träd växer ut i vattnet.

Fågelfaunan är representativ för naturtypen, dvs de flesta arter man kan förvänta sig att hitta i en sådan här miljö finns här, utan några stora överraskningar eller de mest sällsynta arterna. Det betyder att fågelfaunan är ganska artrik med inslag av arter som trivs i lite tätare vildvuxna bestånd, buskage och i hålträdd. Till de lite mer krävande arterna hör härmsångare, göktyta och näktergal.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	4 par	
svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	3 par	
grönfink	<i>Chloris chloris</i>	Ej bedömd	
steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	Ca 5 par	
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	3 par	
bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	Ej bedömd	
svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	2 par	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	Ej bedömd	
göktyta	<i>Jynx torquilla</i>	1 par	NT
härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	2 par	
stenknäck	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	1 par	
grönsiska	<i>Carduelis citrinella</i>	födosök	
sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	1 par	
sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1 par	
häger	<i>Ardea cinerea</i>	födosök	
grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>	1 par	
knipa	<i>Bucephala clangula</i>	1 par	
storskrake	<i>Mergus merganser</i>	1 par	
rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	4 par	
entita	<i>Parus palustris</i>	1 par	

stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	2 par	
koltrast	<i>Turdus merula</i>	2 par	
taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	4 par	
gårdsmyg	<i>Troglodytes troglodytes</i>	1 par	

Karta 2: Detaljkarta område 1 – 5.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Område 3 - Park vid Östra Tornby

Området består till stor del av park med klippt gräsmatta och glest utställda knäckepilar utmed Stångån. Undantag är ett litet område i sydväst där en vildvuxen liten dunge dominerad av alm med inslag av ask finns.

Fågelfaunan är ganska art- och individfattig. Emellertid finns några hålträd och holkar med hålhäckande arter. Bland annat stare, blåmes och svartvit flugsnappare trivs här. I den tätare lilla lunden spelade härmsångare vid ett par tillfällen.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	Ev 1 par	
rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	1 par	

grönfink	Chloris chloris	Ej bedömd	
steglits	Carduelis carduelis	Ej bedömd	
blåmes	Cyanistes caeruleus	Ej bedömd	
bofink	Fringilla coelebs	Ej bedömd	
svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	2 par	
talgoxe	Parus major	Ej bedömd	
lövsångare	Phylloscopus trochilus	2 par	
stare	Sturnus vulgaris	1 par	
Koltrast	Turdus merula	1 par	
Björktrast	Turdus pilaris	1 par	
Gråsparv	Passer domesticus	Ej bedömd	
pilfink	Passer montanus	Ej bedömd	
härmsångare	Hippolais icterina	1 par	
rödstart	Phoenicurus phoenicurus	Ev 1 par	

Område 4 – Ruderat- och våtmarker mellan Västergården och Nykvarn

Området består av obrukade fuktiga gräs- vass och starrmarker av olika slag uppbrutet med torra vallar med glest buskskikt och ruderatväxter (växter som trivs i kväverika störda miljöer). Inom området finns också flera områden med fuktig bar jord och slam. Största delen består av övergivna igenvuxna dammar men i området ingår också en fd meandring av Stångån.

I området ingår en före detta slinga av Stångån.

Fågelfaunan i området är anmärkningsvärt rik. Här förekommer flera krävande arter som behöver obrukade gräsmarker och våtmarker. Här påträffades också riktiga rariteter som flodsångare och kärrsångare vid inventeringen. Andra särskilt intressanta arter som nyttjar området är mindre strandpipare, gräshoppsångare, vattenrall, sydlig gulärta, hämpling och rosenfink.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
rödvingetrast	Turdus iliacus	Ev 1 par	
rödthake	Erithacus rubecula	1 par	
grönfink	Chloris chloris	Ej bedömd	

steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	Ej bedömd	
blåmes	<i>Cyanistes caeruleus</i>	Ej bedömd	
lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	2 par	
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	1 par	
Björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	1 par	
rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	2 par	
sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	4 par	
gulärsla	<i>Motacilla flava flava</i>	Ev 2 par	VU
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	Födosök	
hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	1 par	VU
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	2 par	
gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	2 par	NT
tofsvipa	<i>Vanellus vanellus</i>	Ev 1 par	
vattenrall	<i>Rallus aquaticus</i>	1 par	
lärfalk	<i>Falco subbuteo</i>	Födosök	
tornfalk	<i>Falco tinnunculus</i>	Födosök	
häger	<i>Ardea cinerea</i>	Födosök	
koltrast	<i>Turdus merula</i>	1 par	
taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	1 par	
sädesärsla	<i>Motacilla alba</i>	2 par	
sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	2 par	
buskskvätta	<i>Saxicola ruberta</i>	1 par	
enkelbeckasin	<i>Gallinago gallinago</i>	1 par	
grönfink	<i>Chloris chloris</i>	Ej bedömd	
törnsångare	<i>Sylvia communis</i>	1 par	
snatterand	<i>Anas strepera</i>	Ev 1 par	
sothöna	<i>Fulica atra</i>	1 par	
mindre strandpipare	<i>Charadrius dubius</i>	Ev 1 par	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
kärrensångare	<i>Acrocephalus palustris</i>	Ev 1 par	
flodsångare	<i>Locustella fluviatilis</i>	Ej trolig häckning	NT
rosenfink	<i>Carpodacus erythrinus</i>	1 revir delvis	VU

Område 5 – Stångån mellan Nykvarnsparken och småbåtshamnen

Området består av Stångåns ofta vinteröppna delar nedströms dammen vid Nykvarn och Nykvarns sluss ungefär ner till småbåtshamnen. Öster om ån ligger en bård med vildvuxen strandskog dominerad av knäckepil, klibbal och alm (område 2) medan området väster om ån består av parkmark med inslag av cykel väg, väg och båtplatser. Den övre (södra) delen av området består av ett parti där ån strömmar lite snabbare och vid själva dammen finns en liten artificiell fors.

Området är värdefullt för fågelfaunan främst genom att det oftast är öppet vatten även under ganska stränga vintrar. Det gör att främst många änder klarar vintern bättre tack vare att de kan ha en liten fristad här. Tillgången på öppet vatten med någorlunda god mattillgång vintertid i Östergötlands inre delar är sparsam. På vintern är området ofta artrikt och mycket individrikt. Utöver övervintrande änder utnyttjas området vintertid ofta av forsärla, kungsfiskare och strömstare. Längs med det öppna vattnet vintertid samlas också ofta andra tättingar (småfåglar) som inte är direkt beroende av öppet vatten.

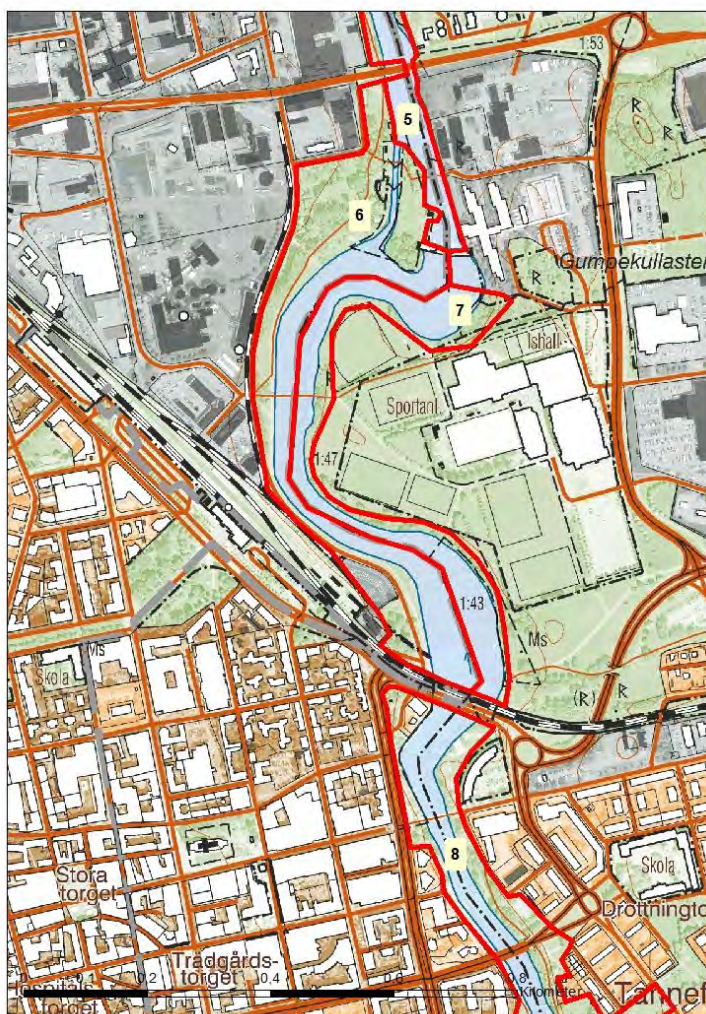
Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
snatterand	Anas strepera	Ev 1 par	
sothöna	Fulica atra	1 par, vinterlokal	
rörhöna	Gallinula chloropus	Ev 1 par, vinterlokal	
storskrake	Mergus merganser	vinterlokal	
gräsand	Anas platyrhynchos	1 par, vinterlokal	
vigg	Aythya marila	vinterlokal	
knipa	Bucephala clangula	vinterlokal	
forsärsla	Motacilla cinerea	Enstaka vinter	
strömstare	Cinclus cinclus	Enstaka vinter	
kungsfiskare	Alcedo atthis	vinterlokal	VU
grå häger	Ardea cinerea	vinterlokal	
knölsvan	Cygnus olor	vinterlokal	
gråtrut	Larus argentatus	vinterlokal	
skrattmå	Chroicocephalus ridibundus	vinterlokal	
fiskmå	Larus canus	vinterlokal	
salskrake	Mergellus albellus	vinterlokal	
kricka	Anas crecca	vinterlokal	
stjärtand	Anas acuta	Enstaka vinter	NT
brunand	Aythya ferina	Enstaka vinter	NT
storskarv	Phalacrocorax carbo	vinterlokal	
smådopping	Tachobaptus ruficollis	vinterlokal	

Område 6 – Nykvarnsparken mm

Området består av park med klippt gräs och ganska många storvuxna lövträd, med en liten buskrik "tomt" vid Nykvarns sluss. En stor del av stranden mot Stångån är stensatt. Fågelfaunan är typisk för stadens parker med någon extra art tack vare läget vid vattnet. Här finns också en del hålträd med hålhäckande fåglar. En hägerkoloni finns också på den lilla öns södra del.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
talgoxe	Parus major	1 par	
grönfink	Chloris chloris	3 par	
steglits	Carduelis carduelis	2 par	
björktrast	Turdus pilaris	2 par	
ringduva	Columba palumbus	1 par	
stenknäck	Coccothraustes coccothraustes	1 par	
trädgårdssångare	Sylvia borin	1 par	
lövsångare	Phylloscopus trochilus	2 par	
grå flugsnappare	Muscicapa striata	1 par	
svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	1 par	
koltrast	Turdus merula	1 par	
rödvingetrast	Turdus iliacus	1 par	
strandkata	Haematopus ostralegus	Födösök	
kanadagås	Branta canadensis	1 par	
skata	Pica pica	1 par	
kaja	Corvus monedula	2 par	
gräsand	Anas platyrhynchos	1 par	
grå häger	Ardea cinerea	koloni	
gråsparv	Passer domesticus	5 par	

Karta 3: Detaljkarta område 6 – 7.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Område 7 - Stångebrotfältets strandskog

Området består av klubbaldominerad strandskog med inslag av knäckepil, gråal, ask, lönn och hägg. Här och var finns hålträd och en hel del träd sträcker ut sina grenar nära vattnet vilket ger en skyddad miljö som är rik på insekter både under och över vattenytan.

Fågelfaunan är representativ för en stadsnära strandskog, men med inslag av enstaka något mer krävande arter såsom härmsångare och näktergal.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	2 par	
bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	2 par	
grönfink	<i>Chloris chloris</i>	2 par	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Antal ej bedömt	
blåmes	<i>Cyanisteus caeruleus</i>	Antal ej bedömt	
ringduva	<i>Columba palumbus</i>	2 par	
svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	2 par	
björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	7 par	
rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	2 par	

koltrast	Turdus merula	2 par	
taltrast	Turdus philomelos	1 par	
lövsångare	Phylloscopus trochilus	4 par	
svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	2 par	
trädgårdssångare	Sylvia borin	1 par	
sävspurv	Emberiza schoeniclus	1 par	
rödhake	Erithacus rubecula	3 par	
härmsångare	Hippolais icterina	1 par	
grå flugsnappare	Muscicapa striata	1 par	
stare	Sturnus vulgaris	1 par	
häger	Ardea cinerea	födosök	

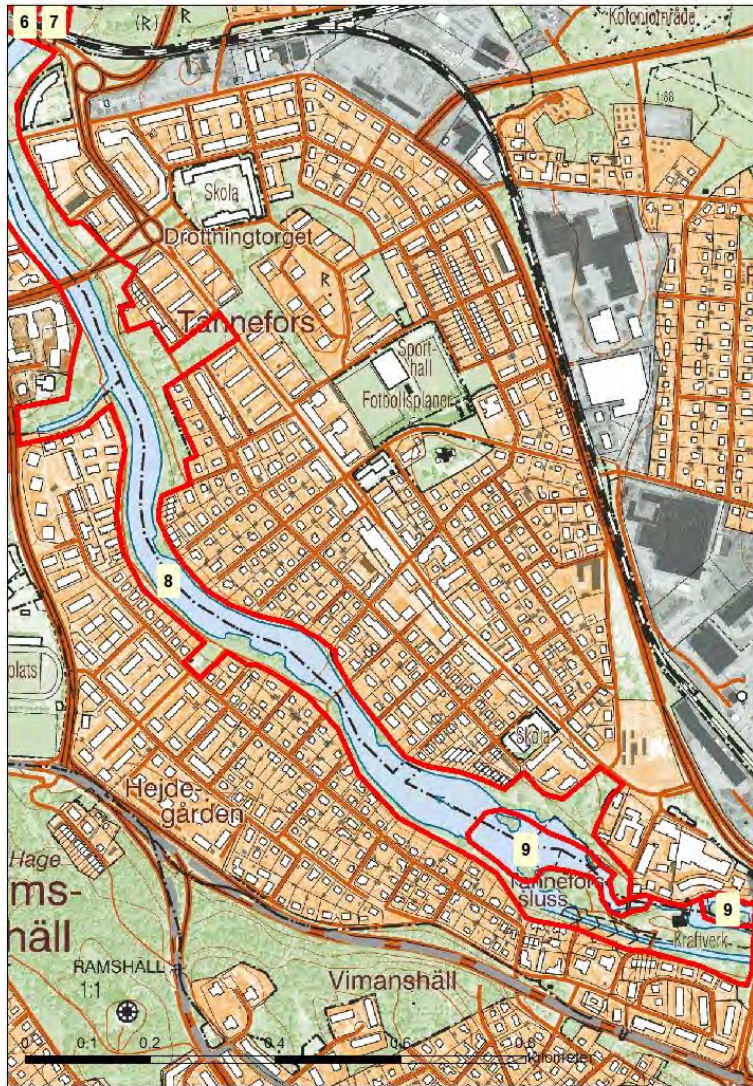
Område 8 – Centrala Stångåparken

Området består av den välfrekventerade parken längs med Stångån i stadens centrala del. Området inkluderar också några små parker strax innanför det mest strandnära promenadstråket.

Fågelfaunan påminner om den man ser i villaträdgårdar med några extra arter tack vare ån.

Därutöver är härmsångare av särskilt intresse, liksom turkduva. Hämpling förekommer i trädgårdar på båda sidor om ån men i själva inventeringsområdet förefaller ingen hämpling bo.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
gråspurv	Passer domesticus	8 par	
pilfink	Passer montana	6 par	
svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	5 par	
björktrast	Turdus pilaris	8 par	
bofink	Fringilla coelebs	Antal ej bedömt	
stare	Sturnus vulgaris	2 par	
talgoxe	Parus major	Antal ej bedömt	
koltrast	Turdus merula	4 par	
grönfink	Chloris chloris	Antal ej bedömt	
blåmes	Cyanisteus caeruleus	Antal ej bedömt	
härmsångare	Hippolais icterina	1 par	
knipa	Bucephala clangula	Ev 3 par	
fiskmå	Larus canus	födosök	
skratmå	Chroicocephalus ridibundus	födosök	
gräsand	Anas platyrhynchos	3 par	
lövsångare	Phylloscopus trochilus	3 par	
ringduva	Columba palumbus	2 par	
Kanadagås	Branta canadensis	2 par (plus födosökare)	
trädgårdssångare	Sylvia borin	3 par	
svarthätta	Sylvia atricapilla	2 par	
Stenknäck	Coccothraustes coccothraustes	2 par	
steglits	Carduelis carduelis	Ej bedömd	
grå flugsnappare	Muscicapa striata	2 par	
turkduva	Streptopelia decaocto	födosök	NT
rödvingetrast	Turdus iliacus	1 par	
rödstjärt	Phoenicurus phoenicurus	2 par	

Karta 4: Detaljkarta område 8 – 9.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Område 9 – Öar, fors och buskage vid Tannefors slussar

Området består av ett ofta vinteröppet parti av Stångån vid Tannefors slussar. Området inkluderar några små öar och salix-buskage ute i vattnet som ger skydd åt fåglar, fiskar och insekter såväl sommar som vintertid. Här finns också ett litet parti av ån som strömmar lite mer kraftigt, men här är ofta mycket ont om vatten.

Värdet för fågelfaunan är, liksom området nedanför Nykvarns sluss, stort tack vare sin förekomst av öppet vatten vintertid. Kanske är smådopping den mest intressanta av de arter som regelbundet övervintrar här. De i vattnet växande buskarna, se små öarna och nedhängande träden utgör viktiga element för fåglarna.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	3 par	
blåmes	<i>Cyanisteus caeruleus</i>	Ej bedömd	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	Ej bedömd	

trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	1 par	
sothöna	<i>Fulica atra</i>	1 par, vinterlokal	
rörhöna	<i>Gallinula chloropus</i>	vinterlokal	
storskrake	<i>Mergus merganser</i>	vinterlokal	
gräsand	<i>Anas platyrhynchos</i>	1 par, vinterlokal	
vigg	<i>Aythya marila</i>	vinterlokal	
knipa	<i>Bucephala clangula</i>	vinterlokal	
forsärla	<i>Motacilla cinerea</i>	vinterlokal	
strömstare	<i>Cinclus cinclus</i>	vinterlokal	
smådopping	<i>Tachobaptus ruficollis</i>	vinterlokal	
kungsfiskare	<i>Alcedo atthis</i>	vinterlokal	VU
knölsvan	<i>Cygnus olor</i>	vinterlokal	
sångsvan	<i>Cygnus cygnus</i>	Enstaka vinter	
kricka	<i>Anas crecca</i>	Enstaka vinter	
fiskmås	<i>Larus canus</i>	vinterlokal	
salskrake	<i>Mergellus albellus</i>	vinterlokal	
häger	<i>Ardea cinerea</i>	födosökande	
grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>	1 par	
kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	1 par	

Område 10 – Strandskogar mm vid Vattenverket

Området består av klibbaldominerad strandskog i en smal remsa utmed ån. Här finns enstaka hägg, alm och knäckepil.

Fågelfaunan i området är inte överdrivet rik. Tack vare förekomsten av gräsmarker och trädgårdar intill ån nyttjas strandskogen av stare och hämpling. Drillsnäppa nyttjar ån och stranden i denna del för födosök och eventuellt för häckning.

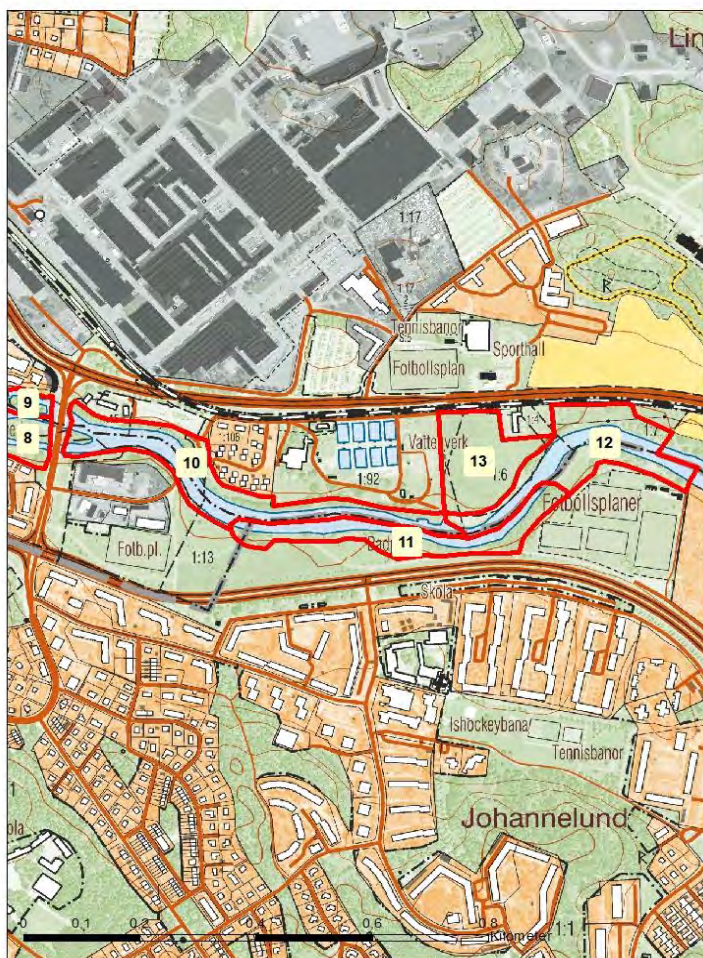
Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	5 par	
grönfink	<i>Chloris chloris</i>	Ej bedömd	
ringduva	<i>Columba palumbus</i>	1 par	
steglits	<i>Carduelis carduelis</i>	Ej bedömd	
gråsparv	<i>Passer domesticus</i>	Ej bedömd	
pilfink	<i>Passer montana</i>	Ej bedömd	
lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	6 par	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
häger	<i>Ardea cinerea</i>	födosök	
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	2 par	
hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	1 par	VU
sävspurv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1 par	
drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	födosök	NT
svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	2 par	
rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	2 par	
bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	Ej bedömd	

Område 11 – Buskage och strandskog vid Johannelundsbadet

Området består av en serie medelstora buskage, delvis invuxna i strandskog, utmed ån. Klibbal, knäckepil, vitpil, hägg, alm och enstaka vårtbjörk finns här liksom diverse olika buskarter (många är inte inhemska).

Fågelfaunan är inte särskilt artrik men förekomsten av lite större buskage gör att några lite mer krävande fåglar som till exempel näktergal och härmsångare kan nyttja området. Hämpling förefaller häcka med 1 par. Eventuellt rör det sig om samma par på andra sidan ån (område 10).

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
näktergal	<i>Luscinia luscinia</i>	1 par	
koltrast	<i>Turdus merula</i>	1 par	
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
björktrast	<i>Turdus pilaris</i>	3 par	
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	1 par	
bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	Ej bedömd	
lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	4 par	
trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	1 par	
hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	Ev 1 par	VU
drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	födosök	NT
svarthätta	<i>Sylvia atricapilla</i>	1 par	
härmsångare	<i>Hippolais icterina</i>	Ev 1 par	
större hackspett	<i>Dendrocopos major</i>	födosök	
taltrast	<i>Turdus philomelos</i>	1 par	

Karta 5: Detaljkarta område 10 – 13.

Bakgrundskartor ©Lantmäteriet 2011.

Område 12 – Östra Johannelund

Området består av några mindre vassområden och ganska öppna våtmarksområden längsmed ån. Även en mindre torräng med glest stående buskar ingår.

Fågelfaunan är inte särskilt artrik men här finns några av vassarnas typiska arter representerade. Sävsparv, rörsångare och sävsångare är exempel på detta. Dessutom förekommer några av gräsmarkernas lite mer krävande arter såsom gräshoppsångare, hämpling och törnskata.

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
sävsångare	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2 par	
sävsparv	<i>Emberiza schoeniclus</i>	1 par	
trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	1 par	
hämpling	<i>Carduelis cannabina</i>	1 par	VU
talgoxe	<i>Parus major</i>	Ej bedömd	
rörsångare	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	1 par	
häger	<i>Ardea cinerea</i>	födosök	
kanadagås	<i>Branta canadensis</i>	1 par	
gräshoppsångare	<i>Locustella naevia</i>	1 par	NT
törnskata	<i>Lanius collurio</i>	Ev 1 par	

Område 13 – Vall vid ställverket

Området består av en gräsmark som verkas slås av någon gång per år. Tidigare åker gissningsvis.

Här finns nästan inga fåglar men ett par ängsbiplärka förefaller häcka här, vilket ändå är att betrakta som ganska intressant. Arten häckar annars mest på öppna myrar, lågfjäll och strandängar (och intilliggande åkrar).

Svenskt namn	Art	Häcknings bedömning	Rödlistad
ängsbiplärka	<i>Anthus pratensis</i>	1 par	
stare	<i>Sturnus vulgaris</i>	födosök	

Detta är en projektrapport skriven av Fennicus Natur. Företaget är en enskild firma som drivs av Mikael Hagström. Fennicus Natur genomför såväl bredare allmänekologiska inventeringar som mer specialiserade inventeringar av kryptogamer och fåglar. Företaget skriver också skötselplaner, genomför guidningar och håller enstaka föredrag. Samtliga foton är tagna av Mikael Hagström. Delar av trädinventeringen har genomförts av Jan Henriksson, Amalina miljö- och Naturkonsult. Ytterligare information kan fås på hemsidan "www.fennicusnatur.se"

Kontaktuppgifter

Adress: Linköpings kommun, Teknik- och
samhällsbyggnadskontoret, 581 81 Linköping

Telefon: 013-20 64 00

Hemsida: www.linkoping.se/natur
